

ARTIKLER

12

**KRIMINALITET, ÅRSKULL
OG ØKONOMISK VEKST**

Av Idar Møglestue

**CRIMES, GENERATIONS
AND ECONOMIC GROWTH**

OSLO 1965

STATISTISK SENTRALBYRÅ

ARTIKLER FRA STATISTISK SENTRALBYRÅ NR. 12

**KRIMINALITET, ÅRSKULL
OG ØKONOMISK VEKST**

Av Idar Møglestue

**CRIMES, GENERATIONS
AND ECONOMIC GROWTH**

OSLO 1965

Forord

I dette heftet gjengis forfatterens to prøveforelesninger for den filosofiske doktorgrad ved Universitetet i Oslo den 6. og 7. mai 1965. Emnet for den første forelesningen — kriminalitet og økonomisk utvikling — var fastsatt av bedømmelseskomitéen. Doktoravhandlingen som har tittelen *Kriminalitet og sosial bakgrunn*, er utgitt som nr. 11 i serien Samfunnsøkonomiske studier.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 20. juli 1965.

Petter Jakob Bjerve

Preface

This paper contains two test lectures for the doctor's degree given at Oslo University on the 6th and 7th of May 1965. The subject treated in the first lecture — crimes and economic development — was stated by the judging committee. The thesis named *Kriminalitet og sosial bakgrunn* (Crimes and social background) is printed as No. 11 in the series Social economic studies.

Central Bureau of Statistics, Oslo, 20 July 1965.

Petter Jakob Bjerve

Innhold

	Side
Kriminalitet og økonomisk utvikling	7
1. Innledning	7
2. Historisk tilbakeblikk	7
3. Oppfatningen i dag	10
4. Tidsrekkestudier på norsk materiale	15
5. Konklusjon	18
Et generasjonssynspunkt på kriminalitetsutviklingen i Norge i etterkrigstiden	19
1. Innledning	19
2. Problemstilling	21
3. Materialet	22
4. Registrert kontra faktisk kriminalitet	24
5. Forskjeller i generasjonenes kriminalitetshyppighet	25
6. Førstegangsregistrerte og tidligere registrerte	29
7. Kriminalitetsutviklingen i årene framover	33
8. Årsakene til kriminalitetsøkningen	36
Sammendrag på engelsk	38
T a b e l l e r.	
I. Reaksjoner (påtaleunntatelser, forelegg og fellende dommer i for- brytelsessaker) i 1949—1963 etter lovbryternes alder	47
II. Reaksjoner pr. 1 000 innbyggere etter fødselsår og alder	48
III. Førstegangsregistrerte lovbytere pr. 1 000 innbyggere etter fød- selsår og alder	52
IV. Reaksjoner mot tidligere registrerte lovbytere pr. 1 000 innbyggere etter fødselsår og alder	56
V. Reaksjoner etter lovbyternes alder. Observerte tall for 1951—1963 og beregnede tall for 1964—1970	60
V e d l e g g.	
Beregningen av kriminalitetshyppigheter for årene 1964—1970	61

Contents

	Page
Criminality and economic trends	7
1. Introduction	7
2. Historical review	7
3. Current theories	10
4. Long-term studies of Norwegian material	15
5. Conclusion	18
A generation view of the development of criminal activity in Norway since the Second World War	19
1. Introduction	19
2. Statement of the problem	21
3. Material	22
4. Registered and actual crime	24
5. Differences in the incidence of crime in various generations	25
6. Registered first-offenders and recidivists	29
7. Criminality trends in the years ahead	33
8. The causes of the rise in crime	36
English summary	38
T a b l e s.	
I. Sanctions for crimes in 1949—1963 by age	47
II. Sanctions for crimes by year of birth and age per thousand of population in each group	48
III. First-time registered law-breakers by year of birth and age. Criminals per thousand of population in each group	52
IV. Sanctions for crimes against recidivists by year of birth and age. Figures per thousand of population in each group	56
V. Sanctions for crimes by age. Observed figures for 1951—1963 and estimated figures for 1964—1970	60
A p p e n d i x.	
The estimation of crime rates for 1964—1970	61

Kriminalitet og økonomisk utvikling.

1. Innledning.

Kriminalitet og økonomisk utvikling er hver for seg stikkord for omfattende komplekser av sentrale samfunnsspørsmål. Det sier seg selv at det blir nødvendig å holde seg til konturene i bildet, når en i en enkelt forelesning skal se disse to områder av samfunnslivet i sammenheng.

Det faller naturlig å begynne forelesningen med et tilbakeblikk: Hvilken vekt har kriminologien gjennom tidene tillagt de økonomiske faktorer i forklaringen av kriminell atferd? Dernest skal jeg forsøke å gi en oversikt over hvorledes kriminologer i dag ser på spørsmålet om sammenheng mellom kriminalitet og økonomisk utvikling. I siste del av forelesningen tar vi for oss noen hovedtall for den økonomiske utvikling og for kriminalitetsutviklingen i Norge etter 1923.

2. Historisk tilbakeblikk.

De første alvorlige forsøk på å gi empiriske belegg for den oppfatningen at det var samfunnsforholdene — og da særlig de økonomiske forhold — som bestemte kriminalitetens oppkomst, omfang og sammenheng, skriver seg fra tiden omkring midten av forrige århundre. Det var på denne tid at en rekke land, først Frankrike i 1825, begynte å samle inn kriminalstatistiske oppgaver. Og man hadde den gang store forhåpninger til statistikken når det gjaldt å vinne innsikt i kriminalitetens årsaksforhold. De kriminologiske studier fra siste halvdel av det nittende århundre er da også i stor utstrekning basert på alminnelig kriminalstatistikk.

Dette gjelder blant annet de klassiske studier av sammenhengen mellom kornpriser og kriminalitetsfrekvenser. I en slik undersøkelse fra

1877 mente von Mayr¹) å kunne trekke denne presise konklusjon: I det bayerske område på østre siden av Rhinen medførte i perioden 1835—1861 en øking på 6 pfennig i kiloprisen på korn et tyveri mer for hver 100 000 innbygger, mens et tilsvarende prisavslag på korn medførte en like stor nedgang i tyvskriminaliteten. For voldskriminaliteten mente han å kunne konstatere nedgang i perioder med prisstigning og oppgang under prisfall. Disse resultater ble senere i alle hovedtrekk bekræftet for tiden fram mot århundreskiftet gjennom en rekke andre undersøkelser, blant annet fra Frankrike, Sverige, Finland og England²).

For disse empiriske resultater hadde man en enkel forklaring. En prisstigning på korn i tider hvor det ikke var snakk om indeksreguleringer av arbeidsgodtgjørelser, førte til stigende nød og dermed til tyverier. Når voldsforbrytelsene tiltok under prisfall, forklarte man dette som et resultat av alkoholbruken — et forbruk som tiltok i de gode tider med billig brennevin, det vil si i perioder med prisfall på korn. Disse forklaringer var antakelig relevante under datidens forhold. Kornet var den gang det viktigste næringsmiddel, noe som vi i dag finner en parallell til i risens betydning i utviklingsland i Asia.

Fra århundreskiftet av ble samvariasjonen mellom kornpriser og kriminalitetstall borte. Idéen om at det er en sammenheng mellom kriminalitetsfrekvenser og utviklingen i de økonomiske forhold ble imidlertid beholdt. De empiriske undersøkelsene ble fortsatt og intensivert, men nå på basis av stadig mer sammensatte indekser for den økonomiske utvikling: Man gikk over til å studere kriminalitetens samvariasjoner med levekostnadsindekser, reallønnsutvikling, produksjonsutvikling, arbeidsledighet m. m. Resultatene av disse mer nyanserte statistiske studier varierte en god del fra undersøkelse til undersøkelse, og det på en måte som kunne gi grunnlag for motstridende tolkninger. Totalinntrykket var nok at kriminalitetsutviklingen på en eller annen måte hang sammen med den alminnelige økonomiske utvikling. I flere studier³) ble det pekt på at kriminaliteten kunne inndeles i tre grupper alt etter dens avhengighet av konjunktorene, nemlig i krisebetinget kriminalitet (særlig vinningskriminaliteten), i vekstbetinget kriminalitet (voldsforbrytelsene) og endelig i kriminalitet upåvirket av den økonomiske utvikling.

En virkelig radikal oppfatning finner vi i den marxistiske kriminalitetsteori, som hevdet at det er selve det økonomiske system — den pri-

---

¹ Georg von Mayr: *Die Gesetzmässigkeit in Gesellschaftsleben*. München 1877. ² Jfr. Fritz Bauer: *Das Verbrechen und die Gesellschaft*. München 1957, s. 97—105. ³ Jfr. Stephan Hurwitz: *Kriminologi*. København 1951, s. 236—243.

vatkapitalistiske samfunnsordning — som må bære hovedansvaret for kriminaliteten. Denne teori fikk sin mest fullstendige utforming av hol- lenderen *Bonger*¹⁾ i tiden like etter århundreskiftet. På basis av det erfaringsmateriale som er nevnt ovenfor, og ut fra egne studier av krimi- nalitytens sammensetning og av de rådende samfunnsforhold, kom *Bonger* til det resultat at det privatkapitalistiske system med fri kon- kurrans og klassekamp ikke alene var hovedårsaken til vinningskrimi- nalityten, men at det gjennom sin appell til egoismen hadde en almin- nelig kriminalitetsfremmede effekt. Han slutter sitt omfattende arbeid på denne måten: For alle som har fattet denne sammenheng og som ikke er upåvirket av menneskelig lidelse, er dette faktum sørgelig; men det gir også grunnlag for håp. Det er sørgelig fordi samfunnet straffer, og straffer hardt, dem som har begått de forbrytelsene det selv har lagt grunnlaget for. Det innebærer grunn til håp, fordi det gir menneskehe- ten forventninger om at den en dag kan fri seg fra en av sine verste svøper.

Et studium av de økonomiske faktorerers sammenheng med kriminali- teten må naturligvis også omfatte de økonomiske forhold i lovbrysterens eget miljø: barndomshjemmets økonomi, den økonomiske struktur i det strøk hvor han trådte sine barnesko og levde sine ungdomsår og hans økonomiske vilkår som voksen. Studier av disse forhold ble særlig i 1930- årene ofret stor oppmerksomhet. Dels er det foretatt undersøkelser for spesielt å belyse disse økonomiske faktorerers betydning, men det vanlig- ste er at disse faktorer inngår i undersøkelser som på et noe bredere grunnlag søker å kaste lys over lovovertrederes bakgrunnsforhold. Det er ikke mulig her å komme nærmere inn på den omfattende litteratur på dette felt²⁾. Vi må nøye oss med en konstatering av at den — på som det synes en overbevisende måte — har påvist en nær sammenheng mellom økonomiske vanskeligheter og kriminalitet.

Til tross for en rekke forvirrende trekk i bildet og en god del for- skjell i oppfatning, synes den vanligste kriminologiske oppfatning i mellomkrigstiden å ha vært at de økonomiske forhold hadde en ikke uvesentlig innvirkning på kriminalitetsforholdene. Kriminaliteten og da særlig vinningskriminaliteten, tiltok i dårlige tider økonomisk sett. La meg for sikkerhets skyld presisere at kriminologien, den gang som i dag, også regnet med et stort antall andre kriminalitetsfremmede

---

¹ Willem Adriaan *Bonger*: *Criminality and Economic Conditions*. Boston 1916. ² Jfr. *Stephan Hurwitz*: *Kriminologi* s. 263—270, 331—336 og 354—358.

faktorer. De økonomiske faktorer gikk inn i teorien som ett sett av variable sammen med mange andre; variable som dels stod i et gjensidig avhengighetsforhold til hverandre og til de økonomiske faktorer. Forsøkene på å finne fram til én bestemt årsak hadde man så å si uten unntak gjort seg ferdig med i tiden før den første verdenskrigen.

3. Oppfatningen i dag.

De teorier man i mellomkrigstiden hadde om sammenhengen mellom kriminalitet og økonomisk utvikling, er etter krigen rystet kraftig. Det man i etterkrigstiden har opplevd er — fortalt i all korthet — en usedvanlig kraftig økonomisk vekst; men denne har ikke som mellomkrigstidens teori skulle få oss til å vente, ført til at kriminaliteten har avtatt.

Oppgaver som foreligger i Statistisk Sentralbyrå viser at nasjonalproduktet regnet i faste priser og pr. innbygger — et forholdstall som det er vanlig å nytte som et mål for velferdsutviklingen — økte fra 1938 til 1961 med mellom 60 og 80 prosent i de fleste vest-europeiske land og i Canada og Sambandsstatene. For de samme land økte nasjonalproduktet pr. innbygger i 1950-årene med over 3 prosent i årlig gjennomsnitt. Det er en vekstrate som utgjør mer enn det dobbelte av den som var vanlig tidligere. Disse og liknende oppgaver viser at det har foregått en uvanlig sterk økonomisk vekst i de fleste land i etterkrigstiden.

Når det gjelder utviklingen i kriminalitetsforholdene kan jeg ikke her legge fram tilsvarende oppgaver over «vekstrater». Til det er internasjonale sammenlikninger av kriminalitetstall altfor problematiske. Men blant annet ut fra de opplysninger som er gitt i innstillingen om det strafferettslige reaksjonssystem overfor unge lovbytere¹), vet vi at det i de fleste land både i og utenfor Europa er registrert en kriminalitetsøkning i etterkrigstiden. Særlig gjelder dette kriminaliteten blant ungdom.

Dersom det er riktig slik som jeg har påstått foran, at det byggverk av hypoteser som kriminologien hadde ved inngangen til denne markante økonomiske vekstperiode, grovt forenklet tilsa at i alle fall en rekke svært vanlige lovbrudd skulle avta med økende økonomisk velferd, sier det seg selv at utviklingen i etterkrigstiden har satt denne teori-overbygning på en nådeløs prøve. Og jeg våger den påstand at kriminologien faktisk har befunnet seg i litt av et dilemma på dette punkt; et dilemma den suksessivt har forsøkt å arbeide seg ut av gjennom en

---

¹ Straffelovrådet: *Endringer i det strafferettslige reaksjonssystem overfor unge lovbytere*. Oslo 1963, s. 17—18.

kritisk etterprøving av de eksisterende læresetninger og gjennom oppbygging av ny teori.

Et av de forhold som i denne sammenheng har vært ofret stor oppmerksomhet, er betydningen av selve kriminalitetsbegrepet. Det kriminalitetsbegrep som de fleste undersøkelsene bygger på, refererer seg til den offisielt registrerte kriminalitet og som hovedregel bare til den mer alvorlige del av denne. Det er dokumentert, blant annet gjennom undersøkelser¹⁾ utført ved vårt eget kriminologiske institutt, at den offisielt registrerte kriminaliteten bare omfatter en brøkdel av alle de brudd på straffelovgivningen som faktisk blir begått i et samfunn. Endringer i anmeldelsestilbøyelighet, politiets effektivitet og påtalemyndighetenes og domstolenes reaksjonspraksis vil således lett kunne føre til betydelige variasjoner i de kriminalitetstall som ligger til grunn for undersøkelsene. Dette innebærer selvsagt et betydelig usikkerhetsmoment i studier av kriminalitetsutviklingen — og særlig da i studier over en lang årrekke. Av denne grunn og under henvisning til visse svakheter ved undersøkelsesopplegg og ved de brukte indikatorer på økonomisk utvikling, mener man i dag at de slutninger man tidligere var tilbøyelig til å trekke ut fra sammenlikninger av tidsvariasjonene i kriminalitetsfrekvenser og indikatorer på økonomisk utvikling, hvilte på et noe sviktende statistisk grunnlag.

Også når det gjelder tverrsnittsdataene, det vil si undersøkelsene av lovbrüternes økonomiske bakgrunn og av kriminalitetsfrekvenser i områder med ulik økonomisk struktur, er det nødvendig å ta hensyn til usikkerheten i kriminalitetsmålene. De forskjeller som vi også i dag kan påvise i den økonomiske bakgrunn til de registrerte lovbrüteres eller de påviste kriminalitetsdistrikters disfavør, kan således godt tenkes å ha sin forklaring i at det tradisjonelle kriminalitetsbegrep er uhensiktsmessig. Den såkalte «White collar crime» faller således som hovedregel utenfor den offisielt registrerte kriminalitet. Og selv ved mer tradisjonelle lovbrudd kan en ikke se bort fra muligheten av at lovbrüterne fra bedre stilte lag i samfunnet har større sjanse for å unngå registrering enn lovbrüterne i lavere sosialklasser. På denne bakgrunn kan det stilles et spørsmåltegn også ved tesen om at kriminelle handlinger først og fremst begås av personer i de mindre velstående lag av befolkningen. Disse synspunkter er særlig framhevd av den amerikanske professor *Sutherland*²⁾, og hos oss av professor *Aubert*³⁾.

¹ Johs. Andenæs, Knut Sveri og Ragnar Hauge: *Kriminalitetshyppigheter hos ustraffede*. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 1960. Nils Christie, Johs. Andenæs og Sigurd Skirbekk: *A Study of Self-reported Crime*. Scandinavian Studies in Criminology. Oslo 1965. ² Edwin H. Sutherland: *White Collar Crime*. New York 1949.

³ Vilhelm Aubert: *Straff og lagdeling*. Oslo 1963.

Klargjøringen av disse registreringsproblemer representerer et framskritt innen kriminologien. I praksis er det likevel meget vanskelig å nyttiggjøre seg dette framskritt. Enten vi liker det eller ikke, vil kriminologien også i det fortsatte arbeid i stor utstrekning måtte basere seg på en utforskning av den offentlig registrerte kriminaliteten. Det innebærer at det er nødvendig å ta en viss rimelig risiko for at kriminalitetsmålene ikke dekker det kriminalitetsbegrep som teorien bygger på. Hvor stor risiko man vil ta på dette punkt er et skjønnsspørsmål. *Sutherland og Cressey*¹⁾ synes i sin store kriminologiske lærebok — selv om dette ikke er uttrykkelig presisert — å ville ta den risiko som ligger i en akseptering av de forskjeller som tverrsnittsdataene viser. Derimot mener de at tidsrekkestudiene har gitt så vidt svake uttrykk for sammenhenger mellom kriminalitetsfrekvens og økonomisk utvikling, at usikkerheten angående kriminalitetsmålene gjør det nødvendig å trekke en negativ konklusjon: Ingen sammenheng er påvist over tiden. Jeg antar at dette syn dekker den mest vanlige oppfatningen innen kriminologien i dag, selv om det ikke er enerådende. Et eksempel på en annen oppfatning finner vi i en artikkel²⁾ i siste nummer av *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, hvor forfatterne mener å kunne påvise at en kriminalitetsstigning i Danmark i 1951 hadde sammenheng med en forverring av de økonomiske forhold for de dårligst stilte befolkningsgrupper.

La oss imidlertid holde oss til den vanligste oppfatningen. Da er vi stilt overfor det som vel er et av kriminologiens sentrale problemer i øyeblikket, nemlig å forklare den tilsynelatende uoverensstemmelse mellom resultatene av de to forskjellige måter å angripe problemet på: ved tverrsnittsstudier som gjennomgående antyder sammenheng mellom kriminalitet og økonomi, og ved tidsrekkestudier som ikke gir noen klar antydning om en slik sammenheng. Kriminologisk teori synes i første rekke å gi to hovedtyper av forklaringer på dette problem.

En gruppe teorier tar som utgangspunkt at det ikke så mye er dårlige økonomiske kår i seg selv som er kriminalitetsfremmende, men de mange ulike sosiale følger som dårlig økonomi har. Det er således pekt på at ungdom fra familier med dårlig økonomi ofte må avbryte sin skolegang på et tidlig stadium for å ta ufaglært arbeid, arbeid som er lite interessant og som gir små muligheter for avansement. Dette innebærer blant annet at et lovbrudd ikke vil ha de samme yrkesmessige konse-

---

¹ Edwin H. Sutherland and Donald R. Cressey: *Principles of Criminology*. Philadelphia 1960. ² Karl O. Christiansen og Lone Pål: *Det mandlige residiv i Danmark 1933—60*. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 1965.

kvenser som for andre arbeidstakere. Ufaglærte vil også ofte skifte arbeidssted, noe som medfører en svak innleving i en bestemt yrkesrolle og en svak sosial kontroll fra arbeidskamerater. Som en annen indirekte virkning er det pekt på at lav inntekt er korrelert med dårlige boligforhold, noe som betyr et handicap for familielivet, reduserte muligheter for fritidsaktiviteter og for skolearbeid m. v. i hjemmet. Under slike forhold vil særlig barn og ungdom tilbringe hele sin fritid utenfor hjemmet i samvær med kamerater som også ofte savner den trygge forankring i et normalt hjemmemiljø. Det oppstår «gjenger» hvor sosialt uakseptable normer kan få overtaket. Faren for en slik utvikling øker med avtagende foreldrekontroll, og den er særlig stor i større byer hvor boliger med lav husleie og lav standard ofte er konsentrert om bestemte strøk. Disse typer av forklaringsmekanismer kan godt være virksomme uten at det vil være mulig å påvise noen sammenheng mellom kriminalitetsfrekvenser og økonomisk utvikling gjennom tidsrekkestudier. Boligforholdene og tilknytningen til bestemte strøk er således faktorer som endres svært langsomt. Ja, tregheten må her forutsettes å være så vidt stor at svingninger i den økonomiske aktivitet i samfunnet vanskelig kan gi seg slike utslag i boligforholdene at det på kort sikt vil være mulig å måle denne faktors betydning for tidsvariasjonene i kriminalitetstallene. Blant annet som følge av at arbeidsledigheten i særlig grad rammer de ufaglærte, skulle man vente at de anførte yrkesmessige konsekvenser av dårlig økonomi ville komme mer umiddelbart til uttrykk i kriminalitetens variasjoner over tiden. Men her kommer de sosiale sikkerhetsordninger inn i bildet. Disse demper de sosiale konsekvenser av endringer i den økonomiske aktivitet.

Den annen hovedtype av forklaringer viser til at økonomisk nød ikke er et absolutt, men et relativt begrep. Takket være den teknologiske utvikling kan vi i dag gjennom en planmessig økonomisk politikk og gjennom en fornuftig sosialpolitikk heve levestandarden for alle lag av folket. Men vi klarer ikke å avskaffe den *relative* nød, den som kommer til uttrykk i det faktum at det alltid vil være noen med inntekter under gjennomsnittet, eller i det forhold som har fått sitt uttrykk i slagordet: «*mye vil ha mer*». Og det vil i henhold til denne oppfatningen ikke så mye være vekslingene i den økonomiske levestandard totalt sett som er av betydning for kriminalitetsutviklingen, det avgjørende vil være *fordelingen* av de tilgjengelige økonomiske goder. En jammere inntektsfordeling skulle med andre ord ha en gunstig innvirkning på kriminalitetsutviklingen.

Men vi har også andre teorier om den økonomiske utviklings betydning for kriminaliteten. En av disse er en forfinet utgave av den gamle

tesen om at «leilighet gjør tyv». Den hevder således at fristelsene eller «fristelsestrykket» er av vesentlig betydning. Professor *Bratholm* mente i sin tiltredelsesforelesning¹) å kunne sannsynliggjøre at denne faktor hadde spilt en stor rolle for utviklingen av ungdomskriminaliteten i Norge etter krigen. Han viste til at oppgangen i bilbrukstyveriene hadde fulgt utviklingen i bilparken, og at oppgangen i de vanlige tyveriene, i underslagene m. m. kunne ha sammenheng med økingen i varetilgangen, i tallet på vareautomater, selvbetjeningsbutikker og i mengden av betalingstransaksjoner. Denne teori som i sin enkleste form knytter kriminalitetsutviklingen direkte til vare- og tjenestetilgangen, kan unektelig virke plausibel sett ut fra etterkrigstidens erfaringer. Men er den plausibel i et lengre tidsperspektiv? Nepe. Nå er det heller *ingen* i dag som framstiller teorien så enkelt. Også her kommer det inn et relativt element. Fristelsestrykket må ses i sammenheng med vår evne til å motstå fristelsene, vår «fristelsesterskel». Og dermed får teorien en helt annen sjanse i konfrontasjonen med virkelighetens mangfoldighet. Mitt personlige syn er at fristelsestrykket må antas å ha en viss betydning som forklaringsfaktor for lovbrudd som synes å være et resultat av en uoverveid innskyttelse. En bilinteressert gutt snubler kan hende over en ulåst bil med tenningsnøkkelen i, og han kan ikke motstå fristelsen til å ta en kjøretur. I denne forbindelse kan ikke jeg motstå fristelsen til å fortelle en historie. Den gjelder en gutt som var til forhør hos politifullmektigen omkring to bilbrukstyverier. «Jeg kan godt skjønne at du hadde lyst på en biltur til Tjøme», sa fullmektigen til gutten, «men at du skulle stoppe i Holmestrand og ta en ny bil der, det skjønner jeg ikke». «Han var så vond å sitte i», svarte gutten. Denne enkeltstående historie kan selvsagt ikke fortelle oss noen ting, men la den likevel minne oss om at vi selv ved lovbrudd som synes å følge utviklingen i mengden av stjelt gods, også må regne med dypereliggende årsaksfaktorer. Gjenstandenes tilgjengelighet har etter min mening større betydning for hva slags og på hvilket tidspunkt lovbruddene begås enn for spørsmålet om en person kommer til å begå lovbrudd eller ikke.

Vel, her er jeg ute på tynn is. La meg prøve å redde livet ved på nytt å huke tak i kriminologisk teori, og da i teorien omkring lagdelingen. Sosiologer mener å ha konstatert at folk i en sosialklasse søker å leve slik de tror folk i klassen over lever. Nå har den økonomiske utvikling gitt den såkalte «arbeiderklassen» slike kår at det er blitt mulig for den rent økonomisk å realisere drømmen om et liv etter middelklassestan-

---

¹ Anders Bratholm: *10 års diskusjon om ungdomskriminaliteten — et tilbakeblikk og noen synspunkter*. «Lov og rett» nr. 7, 1962.

dard, det vil si etter en norm som etter sosiologisk oppfatning særpreges av skarpe skiller mellom rett og urett, stor vekt på økonomisk suksess, store krav til barnas skoleutdannelse osv. Disse krav representerer en tilleggsbelastning, og de fører til generasjonsmotsetninger, som i tider med rask økonomisk utvikling kan bli meget markante.

La meg avslutte denne oversikt over teoriene eller hypotesene om sambandet mellom kriminalitet og økonomisk utvikling med å vise til mobiliteten i befolkningen, som både er en forutsetning for og en følge av økonomisk vekst. Konsentrasjonen av befolkningen i stadig større sentra er utvilsomt en faktor av stor betydning for kriminalitetsutviklingen.

4. Tidsrekkestudier på norsk materiale.

Også i vårt eget land er det gjort forsøk på å se kriminalitetsutviklingen i sammenheng med variasjonene i den økonomiske aktivitet. I kriminalstatistikken for 1923 og 1924¹) finner vi en slik analyse for årene 1905—1924. Som spesiell indeks for den økonomiske aktivitet nyttet Statistisk Sentralbyrå tall for fattigunderstøttede. Disse studiene er fulgt opp i statistikkpublikasjonene fram til og med 1936. Byråets konklusjon var at det ikke lot seg gjøre å påvise noen klar overensstemmelse mellom bevegelsene i kriminalitetstallene og konjunktursvingningene i 30-årsperioden fra 1905 til 1936²). La meg også nevne at direktør *Nissen* sammenholdt utviklingen i tyveriene og i underslag og bedrageriene med arbeidsledighetstall for perioden fra 1923 til 1932³). Han fant ingen sammenheng i seriene for tyverier og arbeidsledighet, men tallene for underslag og bedrageri utviklet seg omtrent på samme måte som arbeidsledighetstallene. Dette resultat mente *Nissen* var et uttrykk for at underslag og bedrageri i store trekk fulgte konjunkturutviklingen, som arbeidsledigheten var et uttrykk for.

Den tiden jeg har hatt til disposisjon for utarbeiding av denne forelesning, har dessverre ikke strukket til for noen egne, mer inngående studier. Jeg har imidlertid i tabellen på neste side stilt sammen noen hovedtall for den økonomiske utvikling og kriminalitetsutviklingen fra 1923 og fram til og med 1963.

¹ Statistisk Sentralbyrå: *Kriminalstatistikk 1923 og 1924 med hovedoversikt for 1905—1924* (NOS VIII 36). Oslo 1927. ² Jfr. *Kriminalstatistikk 1935 og 1936*, s. 1. ³ *Hartvig Nissen: Øie for øie, tann for tann?* Oslo 1934.

Tabell 1. Den økonomiske utvikling og kriminali-
The development of economy and of

Periode <i>Period</i>	Økonomisk utvikling <i>Economic development</i>		Kriminalitetsut- Gj.sn. av de årlige prosentvise forbrytelser pr. innbygger <i>in criminal cases, average</i>		
	Karakteristikk <i>Type of period</i>	Vekstrate ¹ <i>Growth rate¹</i>	I alt <i>Total</i>	14—20 år <i>years</i>	25 år og over <i>years and over</i>
1923— 1926	Tilbakeslag og stagnasjon <i>Economic recession and standstill . . . . .</i>	0,8	3,9	7,3	3,8
1926— 1929	Konjunkturoppgang og vekst <i>Economic impro- vement and growth . . .</i>	5,7	— 1,9	— 4,2	0,8
1929— 1934	Stagnasjon <i>Economic standstill . . . . .</i>	1,3	0,8	0,3	0,3
1934— 1939	Konjunkturoppgang og vekst <i>Economic impro- vement and growth . . .</i>	4,1	— 1,6	— 1,1	— 1,8
1939— 1946	Krigsøkonomi, tilbakeslag <i>War-time economy, re- cession . . . . .</i>	— 0,5	2,9	5,6	2,2
1946— 1948	Gjenreisning <i>Reconstruction . . . . .</i>	9,2	— 8,2	— 12,3	— 6,5
1948— 1956	Jamn vekst <i>Steady econo- mic growth . . . . .</i>	3,1	— 1,0	6,2	— 3,2
1956— 1958	Stagnasjon <i>Economic standstill . . . . .</i>	0,5	7,6	15,3	1,3
1958— 1963	Konjunkturoppgang og vekst <i>Economic im- provement and growth . .</i>	4,1	2,9	2,3	— 0,5

¹ Gjennomsnitt av de årlige vekstprosenten for bruttonasjonalprodukt pr. innbygger.

tetsutviklingen i Norge etter 1923.
criminality in Norway since 1923.

vikling <i>Development of crime</i>					Karakteristikk <i>Type of period</i>	Periode <i>Period</i>
endringer i tallet på reaksjoner <i>Annual per cent change of reactions</i>						
Tyveri <i>Larceny</i>	Andre vin- ningsforbr. <i>Other offen- ces against property</i>	Voldsforbr. <i>Offences of violence</i>	Sedelig- hetsforbr. <i>Sexual offences</i>			
					Kriminalitetsøking <i>Increasing criminality rates</i>	1923— 1926
7,3	10,5	— 2,1	10,2			
					Kriminalitetsnedgang <i>Decreasing criminality rates</i>	1926— 1929
— 2,3	— 1,3	— 4,1	— 3,0			
					Svak kriminalitetsøking <i>Tendency to increase of criminality rates</i>	1929— 1934
1,3	— 1,8	0,6	3,1			
					Kriminalitetsnedgang <i>Decreasing criminality rates</i>	1934— 1939
— 3,8	2,0	2,3	5,8			
					Kriminalitetsøking <i>Increasing criminality rates</i>	1939— 1946
5,1	6,7	0,7	2,7			
					Sterk kriminalitetsned- gang <i>Heavy fall in cri- minality rates</i>	1946— 1948
— 11,6	— 8,9	— 3,2	18,4			
					Kriminalitetsnedgang <i>Decreasing criminality rates</i>	1948— 1956
— 2,0	4,1	— 2,7	— 1,3			
					Sterk kriminalitetsøking <i>Heavy rise in criminality rates</i>	1956— 1958
7,2	9,7	—	4,2			
					Kriminalitetsøking <i>Increasing criminality rates</i>	1958— 1963
6,5	— 1,1	0,1	— 0,6			

Percentage annual rates of growth in gross domestic product per capita on an average for sub-periods.

Som indikatorer på den økonomiske utvikling er her nyttet vekstrater beregnet som et gjennomsnitt av de årlige prosentvise endringer i bruttonasjonalproduktet i faste priser og pr. innbygger. Kriminalitetsutviklingen er søkt illustrert ved gjennomsnittstall for de årlige prosentvise endringer i antall reaksjoner for forbrytelser satt i forhold til innbyggertallet.

Disse grove talloppgaver synes å indikere en forbausende grad av sammenheng i økonomiens og kriminalitetens utvikling. I samtlige av de fire økonomiske tilbakegangs- eller stagnasjonsperioder som oversikten omfatter, har således de registrerte kriminalitetsfrekvenser gjennomgående vist oppgang. For de fem økonomiske vekstperioder viser totaltallene nedgang i kriminaliteten, bortsett fra den siste vekstperioden fra 1958 til 1963 hvor også kriminaliteten steg totalt sett. For å lette oversikten er de kriminalitetstall som ikke passer inn i mønsteret *økonomisk stagnasjon — kriminalitetsøking eller økonomisk vekst — kriminalitetsnedgang*, trykt i kursiv.

Når vi spalter kriminalitetstallene etter lovbrüternes alder og etter lovbruddenes art, får vi fram omtrent det samme bildet. Tallene synes å tyde på at den foran nevnte sammenheng mellom registrert kriminalitet og økonomisk utvikling er sterkest for voksenkriminaliteten og for tyvskriminaliteten. Oppgavene for voldskriminaliteten viser de største avvik fra det vanlige mønster. Når det gjelder tallene for ungdom, er det spesiell grunn til å merke seg den sterke kriminalitetsøkningen i den økonomiske vekstperioden fra 1948 til 1956. Mye kan tyde på at det i denne perioden er inntrådt en fra et kriminologisk synspunkt uheldig ikke-økonomisk endring i visse samfunnsforhold. Og det er ikke utenkelig at det er denne eller disse nye faktorer som også ligger til grunn for kriminalitetsoppgangen i den økonomiske vekstperiode som vi nå er inne i.

De tallene jeg her har lagt fram kan selvsagt ikke si noe sikkert om årsakssammenheng mellom økonomisk utvikling og kriminalitet. Det er all mulig grunn til å advare mot forhastede slutninger i så måte, ikke minst fordi utviklingen fra ett år til et annet kan variere ganske betydelig innen de enkelte perioder. På den annen side synes jeg nok at talloppgavene forteller at kriminologien også i dag har grunn til å regne den økonomiske utvikling som en faktor av mulig betydning for kriminalitetsutviklingen.

5. Konklusjon.

Den oversikt som jeg her har gitt over behandlingen av de økonomiske faktorerens betydning for kriminaliteten, viser at det i løpet av de siste

100 år har foregått en klar endring i kriminologiens oppfatninger omkring disse spørsmål. Fra en omfattende interesse for de *direkte* sammenhenger mellom økonomisk utvikling og kriminalitet er interessefeltet skjøvet mer og mer over mot økonomiens *indirekte* virkninger for kriminaliteten. Både de økonomiske og de kriminologiske lovnesigheter og samspillet mellom disse, er i dag et langt mer innfløkt problemkompleks enn det var i tidligere tiders enkle og forholdsvis isolerte samfunn. Siden grunnforutsetningen for de store strukturendringer på mange måter må søkes i den økonomiske utvikling, er det liten grunn til å anta at økonomiens betydning for den menneskelige atferd — også for den side ved denne som strider mot våre straffebed — skulle ha avtatt med årene. Sammenhengene kan bare ha blitt så mye vanskeligere å avdekke. Det kan være forklaring god nok på at kriminologien i dag har så lite presis informasjon om det emne vi behandler.

Men i dette ligger også en utfordring. Det er sannsynlig at kriminologien ikke ville tape på en rennesanse når det gjelder interessen for den økonomiske utvikling. Og i denne forskning vil det fortsatt være behov for erfaringsmaterialer både av typen tverrsnittsdata og av typen tidsrekke-data.

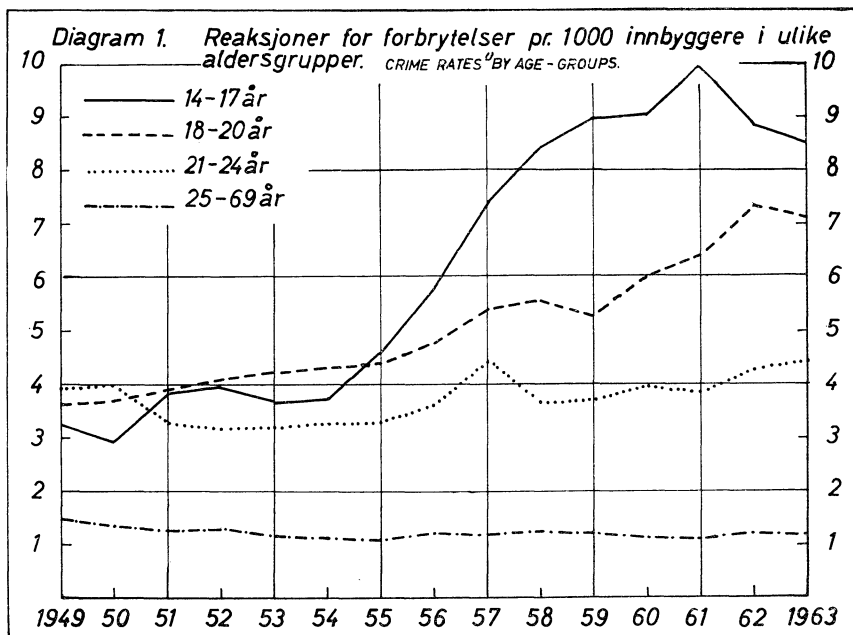
Et generasjonssynspunkt på kriminalitetsutviklingen i Norge i etterkrigstiden.

1. Innledning.

Kriminalitet er et tema som til enhver tid synes å være sterkt framme i debatten om samfunnsspørsmål. Den tid vi lever i representerer i så måte intet unntak. Det er vel snarere slik at interessen for kriminalitets-spørsmål — og da særlig for ungdomskriminalitet — aldri har vært større enn i de senere år. Dette skyldes i første rekke at den registrerte kriminaliteten har vist en markert oppgang i siste tiårsperiode. Etter kriminalstatistikken ble tallet på strafferettslige reaksjoner, det vil si påtaleunntatelser, forelegg og dommer, for forbrytelser begått av ungdom i alderen 14—17 år nesten firedoblet fra 1953 til 1963 (se tabell I i tabelldelen). For 18—20-åringer viser statistikken en fordobling av tallet på reaksjoner i samme tidsrom, mens oppgavene for voksne viser en langt mer moderat oppgang.

I noen grad har oppgangen i kriminalstatistikkens tall direkte sammenheng med befolkningsøkningen. Men selv om vi korrigerer for dette forhold, viser tallene sterk oppgang for de laveste aldersgrupper. Dette går klart fram av diagrammet nedenfor, som viser hvorledes tallet på

reaksjoner for forbrytelser regnet pr. 1 000 innbyggere for hver av aldersklassene 14—17 år, 18—20 år, 21—24 år og 25—69 år har utviklet seg siden 1949.

Det bilde som diagrammet tegner av kriminalitetsutviklingen i vårt land, danner et sentralt utgangspunkt for debatten om ungdomskriminaliteten. Et av de mange eksempler på dette er foredraget om ungdomskriminalitet på Norges almenvitenskapelige forskningsråds årsmøte i 1961, hvor professor *Andenæs* nettopp tok sitt utgangspunkt i en slik grafisk framstilling. Etter å ha kommentert statistikken og den utvikling tallene viste, uttalte *Andenæs* i sitt foredrag at vi her står overfor følgende grunnleggende spørsmål: «Vil de kullene som viser denne bemerkelsesverdige kriminelle aktivitet, også når de blir eldre ha en høyere kriminalitet enn tidligere kull? Med andre ord: Er den høye kriminalitet blant dagens tenåringer innledningen til en høyere kriminalitet også blant eldre, eller er det spesielle forhold i dagens samfunn som virker spesielt overfor tenåringer og mister sin kraft når de blir eldre? Svaret på dette spørsmål er av vesentlig betydning for hvor alvorlig vi skal se på situasjonen. Det er for tidlig å si noe avgjort om

¹ Sanctions for crimes per thousand of population in each group.

dette, men tegn kan tyde på at vi ikke vil få noen tilsvarende stigning blant de eldre. En nærmere analyse av dette vil ligge vel til rette for Statistisk Sentralbyrå, som kan ta hver årgang for seg og se hvordan den utvikler seg».

Med min nære tilknytning til Statistisk Sentralbyrå og til kriminalstatistikken faller det naturlig for meg å ta opp Andenæs's utfordring. Og jeg har valgt å nytte denne anledning til å legge fram noen resultater av mine studier omkring den siterte problemstilling, selv om jeg ikke kan presentere noen avsluttet og vel gjennomarbeidd analyse.

2. Problemstilling.

Det spørsmål vi med dette er stilt overfor gjelder den sannsynlige utvikling i kriminaliteten i årene framover, det vil si at vi har å gjøre med et prognoseproblem. Dermed burde vi, ut fra vår a priori viten, starte med å bygge opp en teori eller modell for hvorledes vi mener at kriminalitetsvariasjonene over tiden blir bestemt. Dernest må vi skaffe et erfaringsmateriale for å prøve teorien. Faller denne prøven heldig ut, så vi kan si at modellen synes å gi en riktig bestemming av de faktiske kriminalitetsvariasjoner, har vi i modellen det prognoseverktøy vi ønsket å skaffe oss. Så sant vi ikke kan forutsi noen endringer i den struktur som modellen beskriver i den framtidige periode vi betrakter, vil prognosen framkomme ved en løsning av modellen for de aktuelle framtidige tidspunkter.

Ut fra det kjennskap kriminologien i dag har til de faktorer som fører til kriminalitetsvariasjonene over tiden, er det imidlertid ikke enkelt å stille opp noen slik teori eller modell. Mitt forsøk på å kaste noe lys over det reiste problem vil derfor måtte baseres på en langt simplere framgangsmåte.

Vi vet at kriminalitetshyppigheten varierer med alderen, den stiger opp til et maksimum i ungdomsårene og avtar deretter, først raskt og siden meget langsomt mot en ubetydelig lovbrysterhyppighet i pensjonsalderen. Utgangspunktet for min analyse er en hypotese om at endringene fra tid til annen i kriminaliteten kan føres tilbake til forskjeller i de enkelte årskulls (eller generasjoners) kriminelle aktivitet, forskjeller som dels kan bestå i at den maksimale kriminalitetshyppighet nåes på forskjellige alderstrinn og dels i at kriminalitetshyppighetene over en kortere eller lengre del av livsløpet er høyere eller lavere for enkelte årskull enn for andre.

Min første oppgave blir å undersøke om det faktisk er slik at bestemte generasjoner avviker fra andre med hensyn til kriminell aktivitet og i

tilfelle på hvilken måte. Dernest kommer jeg til å drøfte mulighetene for å anslå kriminalitetsutviklingen i de nærmeste årene framover. En påvisning av forskjeller i generasjonenes kriminalitet vil eventuelt kunne gi et nytt grunnlag for videre arbeid med en teori for kriminalitetens variasjoner over tiden. Denne siden av saken vil imidlertid bare så vidt bli berørt i forelesningen.

3. Materialet.

For å kunne undersøke om det faktisk forholder seg slik at bestemte generasjoner viser en kriminell aktivitet forskjellig fra andre, er det nødvendig å framskaffe et materiale over forskjellige årskulls kriminalitet. De tall som kriminalstatistikken gir, er av samme type som dem i tabell I. Slike tabeller tar i sitt opplegg sikte på å danne grunnlag for to typer studier. For det første studier av hvorledes den registrerte kriminalitet i forskjellige aldersgrupper utvikler seg over en årrekke; man leser tallene kolonnevis eller loddrett. En annen type informasjon får en ved å lese linje for linje i tabellene. Da vil man få rede på hvorledes den registrerte kriminaliteten i de enkelte år fordeler seg etter lovbyrternes alder. Dette er begge deler svært nyttige informasjoner i studiet av kriminalitetsforholdene. Men noen oversikt over de enkelte generasjoner kan tabeller av denne type ikke gi.

For å illustrere sammenhengen mellom de tradisjonelle kriminalstatistikkdata og den type data som vi har behov for, kan vi tenke oss at vi stiller opp en tabell av samme type som tabell I, bare med den forskjell at hvert enkelt alderstrinn er spesifisert. Leser vi denne tabellen linje- eller kolonnevis får vi samme type informasjon som fra mer summariske tabeller. Men sett at vi er ukonvensjonelle og leser tabellen diagonalt. — Ja, da får vi tallrekker for personer som har det til felles at de er født i samme år eller omtrent samme år. Hvorvidt vi ved en slik tabelloppstilling vil lykkes å få rene generasjonsdata avhenger av aldersdefinisjonen. Alder definert som fylte år pr. utgangen av registreringsåret, vil gi rene generasjonsdata.

Å studere statistiske alderstabeller diagonalt er på ingen måte noen ny teknikk i tabell-lesning. Den har ofte vært nyttet i demografiske arbeider. I en analyse fra 1935 av dødelighetsvariasjonene i Sverige¹) er det opplyst at det «diagonale synspunkt» første gang ble anført i to demografiske arbeider i 1927.

---

¹ H. Cramér og H. Wold: *Mortality Variations in Sweden*. Skandinavisk Aktuarietidskrift 1935, s. 169.

I kriminologien er det i første rekke et arbeid fra 1960 av den engelske kriminolog *Wilkins*¹⁾ som har lagt til grunn et generasjonssynspunkt. Dette arbeid, basert på kriminalstatistiske data for England og Skottland, er senere fulgt opp av dosent *Christiansen* for et dansk materiale²⁾. Utgangspunktet for så vel *Wilkins'* som *Christiansens* studier er tabeller over registrerte lovbrytere med detaljerte aldersopplysninger.

Også vår kriminalstatistikk gir for de senere år detaljerte aldersoppgaver. Alderen er imidlertid i kriminalstatistikken definert som alder på gjerningstidspunktet, et tidspunkt som ofte kan ligge både ett og to år foran sanksjonsåret. De detaljerte aldersoppgavene kan således ikke gi rene generasjonsdata. Vi har derfor bearbeidd oppgavene til reaksjonsstatistikken direkte på fødselsår. Statistikkoppgavene var arkivert tilbake til 1951, det vil si at vi har skaffet oss et materiale for de nålevende generasjoners kriminalitet i 13-årsperioden fram til og med 1963. Dette er en heller kort periode for denne type studier.

Den første generasjon som materialet gir opplysninger om fra og med den kriminelle lavalder, altså fra fylte 14 år, er den generasjon som så dagens lys i 1937. For eldre generasjoner har vi oppgaver som viser reaksjoner for forbrytelser i 13 påfølgende år høyere opp på aldersstigen, mens oppgavene for yngre generasjoner gjelder fra og med fylte 14 år og fram til det alderstrinn disse nådde i 1963. Takket være et materiale som byråsjef *Røstad* har samlet, har det vært mulig å foreta en pålitelig beregning av de reaksjoner som 1933-generasjonen pådrog seg i 1947—1950. Dermed vil denne generasjon — som for øvrig dannet utgangspunktet for dosent *Christies* analyse av unge norske mannlige lovovertredere³⁾ — være den eldste generasjon vi kan følge fra den kriminelle lavalder av.

Når det gjelder reaksjonenes fordeling på alderstrinn, er alderen definert som differansen mellom registreringsår og fødselsår, det vil si som alder i fylte år pr. utgangen av sanksjonsåret. Tolket som en fordeling etter alder på gjerningstidspunktet, må vi regne med at noen reaksjoner er telt med både ett og to alderstrinn høyere enn det lovbyteren faktisk befant seg på. Denne forskyvning oppover på aldersskalaen vil imidlertid i noen grad bli utjamnet, slik at det skulle være forsvarlig å oppfatte aldersoppgavene som et tilnærmet uttrykk for generasjonenes kriminalitetstilbøyelighet på ulike alderstrinn. Dette gjelder imidler-

---

¹ Leslie T. Wilkins: *Delinquent Generations*. London 1960. ² Karl O. Christiansen: *Delinquent Generations in Denmark*. The British Journal of Criminology, 1964, s. 259—264. ³ Nils Christie: *Unge norske lovovertredere*. Oslo 1960.

tid ikke 14-årstrinnet, som bare avgir reaksjoner til alderstrinnene ovenfor uten å motta noen fra lavere trinn.

Denne noe diffuse aldersgruppering har vi funnet å måtte akseptere av arbeidsmessige grunner, men også fordi den valgte grupperingsmåten gjør det lett å foreta en omgruppering til registreringsår.

4. Registrert kontra faktisk kriminalitet.

Før vi ser nærmere på tallmaterialet er det nødvendig å presisere at reaksjonene i forbrytelsessaker bare omfatter en del av den kriminalitet som faktisk blir begått. Politistatistikken viser således at hele tre fjerdeparter av de forbrytelser politiet får kjennskap til, henlegges som uopplærte eller som saker hvor det av andre grunner ikke er aktuelt å fremme noen straffesak.¹⁾ I tillegg til dette har vi den kriminaliteten som aldri meldes til politiet. Av disse grunner kan vi, som nærmere forklart i min prøveforelesning i går, ikke uten videre gå ut fra at variasjonene i reaksjonsstatistikkenes tall uttrykker en tilsvarende variasjon i den faktiske kriminalitet. Relativt små endringer i de utvalgsmekanismer som er i virksomhet på dette felt, vil lett gi betydelige utslag i tallet på reaksjoner. Mye tyder imidlertid på at endringer i disse utvalgsmekanismer som hovedregel skjer svært langsomt; og at en derfor over ikke alt for lange tidsrom, uten påviselige endringer i utvalgsmetodene, kan regne med en rimelig grad av overensstemmelse mellom utviklingen i den faktiske og utviklingen i den registrerte kriminalitet, forutsatt at den kriminalitetsdefinisjon som ligger til grunn for registreringene — i reaksjonsstatistikken handlinger definert som forbrytelser i vår straffelovgivning — samsvarer med det innhold en velger å legge i begrepet kriminalitet.

Med disse forbehold kommer jeg her til å gå ut fra at kriminalstatistikkenes oppgaver over reaksjoner i forbrytelsessaker gir et tilnærmet riktig uttrykk for utviklingen i forbrytelseskriminaliteten i den perioden vi behandler. Dersom denne forutsetning ikke holder, det vil si at tallene i første rekke uttrykker endringer i anmeldeshyppighet, politiets effektivitet og reaksjonspraksis vil analysen gi lite av verdi, ganske enkelt fordi materialet i så fall ikke vil kunne fortelle noe om generasjonenes kriminelle aktivitet.

For å understreke det usikkerhetsmoment vi her står overfor og for å markere den nivåforskjell vi med sikkerhet har mellom registrert og faktisk forbrytelseskriminalitet, skal jeg så langt råd er prøve å nytte

---

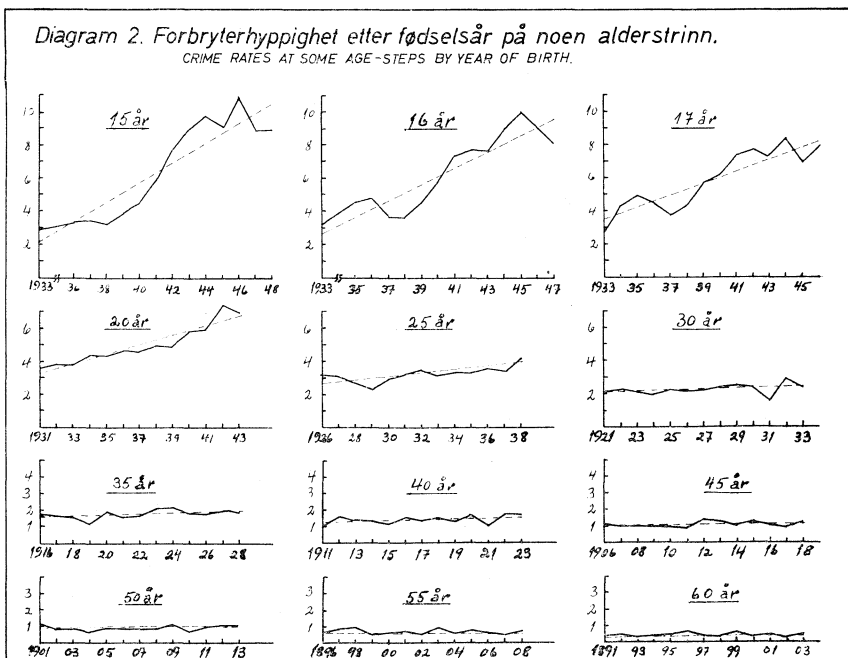
¹ Jfr. *Kriminalstatistikk 1963 I* (NOS A 111).

uttrykk som registrert kriminalitet, registrerte lovbrøyttere o. l. i omtalen av erfaringsmaterialet.

5. Forskjeller i generasjonenes kriminalitetshyppighet.

Er det noen forskjell i generasjonenes kriminelle aktivitet? Når vi skal prøve å gi et svar på dette spørsmål, møter vi vanskeligheter blant annet som følge av at de data vi disponerer bare dekker forholdsvis korte utsnitt av de perioder årskullene står i fare for å begå kriminelle handlinger og som følge av at disse utsnitt refererer seg til forskjellige faser av generasjonenes livsløp.

Men la oss starte med å studere oppgavene i tabell II over tallet på straffereaksjoner i promille av middelfolkemengden i vedkommende årskulls- og alderstrinnsgruppe. Vi leser tabellen kolonnevis, det vil si at vi konsentrerer oss om de observasjonene vi har av kriminalitetshyppigheten på bestemte alderstrinn for 13 påfølgende årskull. Dersom det ikke er noen forskjell på generasjonenes kriminelle aktivitet, det vil si at kriminalitetshyppighetene er uavhengige av fødselsår, må vi vente at tallene varierer på en usystematisk måte med fødselsåret. For å lette oversikten er tallkolonnene for noen alderstrinn framstilt grafisk i diagram 2.

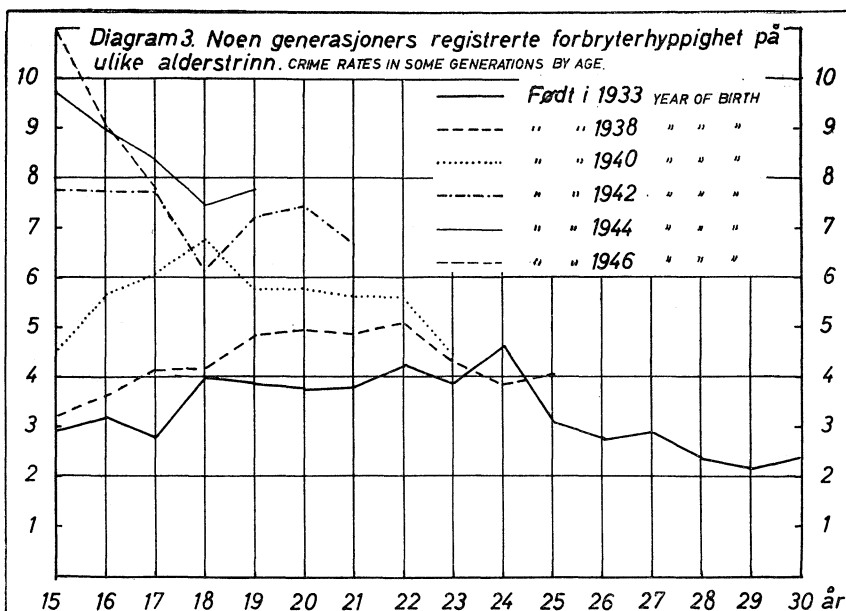
Oppgavene viser at det for de lavere alderstrinn er en klar sammenheng mellom den registrerte kriminalitetshyppighet og fødselsåret. Kriminalitetshyppighetene øker gjennomgående fra de tidligere til de senere generasjoner. For de høyere alderstrinn derimot viser tallene ingen slik tendens, her er kriminalitetshyppighetene gjennomgående de samme for de generasjoner vi har oppgaver for. Vi kan også tilføye at styrken i samvariasjonen mellom kriminalitetshyppighet og fødselsår synes å avta jamt med stigende alderstrinn opp til 30-årsalderen, hvorfra kriminalitetshyppighetene synes å være uavhengige av fødselsåret. Dette er illustrert grafisk ved hellingsvinkelen til de brutte linjene som er tegnet inn i diagrammet. Disse linjene representerer minste kvadraters regresjonslinjer. Regresjonskoeffisientene som uttrykker den gjennomsnittlige oppgang i kriminalitetshyppighetene, er beregnet til 0,59 for 15-årstrinnet, 0,48 for 16-årstrinnet, 0,36 for 17-årstrinnet, 0,28 for 20-årstrinnet og 0,09 for 25-årstrinnet. For 30-årstrinnet og høyere alderstrinn er koeffisientene alle nær 0.

Dersom disse oppgavene hadde omfattet de samme generasjonene, ville konklusjonen ha vært forholdsvis klar. Tallene ville da ha vist at den kriminelle aktivitet var økt fra de tidligere generasjoner til de senere eller yngre generasjoner. Denne forverring av generasjonenes kriminalitetsforhold ville ha vært særlig markert i ungdomsårene, noe mindre markert i tidlig voksen alder, for så suksessivt å gå over i en tilstand av status quo i mer moden alder. Men som presisert foran gjelder våre alderstrinnsoppgaver et varierende utvalg av generasjoner, og vi har derfor ikke uten videre lov til å trekke noen slik konklusjon av talloppgavene.

Det vi kan si er at de oppgavene vi disponerer over den kriminelle aktivitet i voksen alder for generasjonene født i 1920-årene og tidligere årskull, ikke gir grunnlag for noen slutning om forskjeller i disse generasjoners kriminalitetsforhold. Dette kan bety at disse generasjoner gjennom hele sitt livsløp er forholdsvis stabile i kriminologisk henseende, men det kan også bare bety at generasjonene har rukket å stabilisere sin kriminelle aktivitet i det aldersintervall vi kan følge dem. Oppgavene i den løpende kriminalstatistikken slik disse foreligger fra 1923, viser imidlertid ingen vesentlige endringer i hyppigheten av forbrytelsesreaksjoner fram til 1940 verken for aldersgruppen 14—20 år eller for aldersgruppen 21—24 år. Sett i sammenheng med våre oppgaver gir dette et forholdsvis sikkert grunnlag for den slutning at generasjonene født omkring århundreskiftet og fram til omkring 1930 ikke har vist noen vesentlig forskjell i registrert kriminell aktivitet.

Fødselskullene fra begynnelsen av 30-årene og framover viser deri-

mot langt fra stabile kriminalitetsforhold. I det tidsrom vi kan følge de unge generasjoner født i 1933 og senere år, viser den registrerte kriminaliteten en forholdsvis markert stigning fra generasjon til generasjon. Et nærmere studium av oppgavene synes å vise at det i første rekke er generasjonene født i årene fra 1939 og fram til 1946 som har satt sitt stadig tydeligere preg på kriminalstatistikkens tall. De sparsomme opplysninger vi har for de aller yngste generasjonene — kullene født i 1947, 1948 og 1949 — kan tyde på at denne ugunstige utvikling er stoppet opp.

Det spørsmål som nå melder seg er hvorvidt den konstaterte forverring i den kjente kriminelle aktiviteten til generasjonene født i 1933 og senere år, er varig i den forstand at den relative forverring vil fortsette oppover på aldersstigen. Kurvene i diagram 3 over noen av disse generasjoners forbryterhyppighet på forskjellige alderstrinn viser at forbryterhyppighetene for en senere generasjon ligger høyere enn dem for en tidligere generasjon på storparten av de alderstrinn vi har oppgaver for. Men samtidig synes vi å spore en tendens til at disse avstandene avtar med stigende alder fra et visst alderstrinn av. Oppgavene i tabell 2 belyser dette forhold nærmere. Forbryterhyppighetene er her regnet i prosent av den tilsvarende forbryterhyppighet i gjennomsnitt for 1932-

og 1933-kullene, beregnet som et treleddet bevegelig gjennomsnitt av de observerte hyppigheter for disse to generasjoner. Prosenttallene bekrefter det inntrykk vi fikk av diagrammet. — Den sterke øking i den kriminelle aktivitet i de tidlige ungdomsår som er registrert for fødselskullene etter 1933, har forplantet seg videre oppover i aldersklassene; men styrken i økingen har avtatt med stigende alder. Fra 1936- til 1942-generasjonen økte for eksempel kriminalitetshyppigheten på 15-årstrinnet med 161 prosentpoeng, mens oppgangen utgjorde 99 poeng på 17-årstrinnet, 81 poeng på 19-årstrinnet og 31 poeng på 21-årstrinnet.

Tabell 2. Forbryterhyppigheter for fødte i 1934—1949 i prosent av gjennomsnittet av tilsvarende hyppighetstall for 1932- og 1933-kullene.

Crime rates for persons born in 1934—1949 in per cent of related figures on an average for persons born in 1932 and 1933.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>														
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
1932—1933.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
1934.....				128	106	99	115	109	109	124	90	101	91	99	
1935.....			154	146	111	95	113	132	132	104	103	102	100	122	
1936.....		121	161	133	105	107	123	137	110	97	112	111	115	135	
1937.....	121	122	125	112	103	118	121	138	118	101	96	106	96		
1938.....	67	117	120	125	119	126	129	123	129	112	109	126			
1939.....	104	139	150	172	165	154	128	145	115	127	94				
1940.....	129	164	190	183	193	150	151	141	142	115					
1941.....	195	213	248	221	178	156	153	154	145						
1942.....	253	282	259	232	174	188	194	168							
1943.....	281	323	260	217	184	204	180								
1944.....	357	354	301	251	212	202									
1945.....	441	328	338	208	202										
1946.....	473	397	305	234											
1947.....	417	319	268												
1948.....	424	320													
1949.....	393														

Etter denne dokumentasjon og ut fra de forutsetninger vi har lagt til grunn for analysen, må vi ha lov til å besvare spørsmålet om det er noen forskjell i generasjonenes alminnelige kriminelle aktivitet med nei når det gjelder fødselskullene fra århundreskiftet og fram til begynnel-

sen av 1930-årene. For yngre generasjoner, og da særlig for fødselskullene etter 1938, må svaret bli et klart ja. For disse generasjonene synes den konklusjon vi på et noe sviktende grunnlag trakk foran å være berettiget, nemlig: Den kriminelle aktivitet har tiltatt fra generasjon til generasjon. Forverringen i kriminalitetsforholdene har vært særlig markert i ungdomsårene, noe mindre markert i tidlig voksen alder, og den synes gradvis å ville opphøre i mer moden alder.

6. Førstegangsregistrerte og tidligere registrerte.

Skyldes denne utvikling at det i de yngre generasjoner har vært en stadig stigende andel av personer som er blitt registrert som lovbrøtere? Eller forholder det seg slik at lovbrøterandelen er forholdsvis konstant, og at det således er den kriminelle aktivitet innen lovbrøtergruppen som er økt vesentlig?

Med det materiale vi disponerer skulle det være mulig å gi et svar på disse spørsmål. På oppgavene til kriminalstatistikken er det således opplyst når påtaleunndatelsen, forelegget eller dommen gjelder en person som det tidligere ikke er reagert mot på denne måten. Dette spørsmål er imidlertid bare besvart fra og med statistikkåret 1957. Sondringen mellom førstegangsregistrerte lovbrøtere og reaksjoner mot tidligere registrerte kan vi derfor bare foreta på de 7 siste alderstrinn til hver generasjon. For 1933- og for 1937—1942-generasjonene har vi imidlertid tilført materialet opplysninger om tidligere straffeforhold fra Straffe-registeret. Vi kjenner dermed tallet på førstegangsregistrerte og tallet på tidligere registrerte lovbrøtere fra den kriminelle lavalder av og noen år framover for 1933-generasjonen og for generasjonene etter 1936. Disse oppgavene, regnet i promille av middelfolkemengden i de aktuelle fødselsårs- og aldersgrupper, er stilt sammen i tabell III (førstegangsregistrerte) og i tabell IV (tidligere registrerte).

Tallene for førstegangsregistrerte gir en oversikt over tilveksten av lovbrøtere på hvert alderstrinn. Ved en enkel summasjon av tallene kan vi således få oversikt over hvor mange personer innen hver generasjon som er registrert som lovbrøtere fram til bestemte alderstrinn. En slik oppsummering av tallene i tabell III forteller oss således at snaut 8 promille av 1933-generasjonen var registrert som lovbrøtere fram til 18-årstrinnet (se tabell 3). Tilsvarende tall for generasjonene født i 1937 og 1938 var 10 promille. For de senere generasjoner økte denne registreringsfrekvens fra nesten 12 promille for 1939-kullet og opp til

Tabell 3. Personer fra forskjellige årskull registrert som lovbrøyttere fram til og med bestemte alderstrinn, regnet i promille av årskullenes størrelse¹.

Members of different generations registered as law-breakers up to fixed age-steps, calculated per thousand.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>												
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1933.....	0,7	3,1	5,8	7,8	10,4	13,1	15,5	17,8	20,1	22,3	24,8	26,5	27,9
1937.....	0,8	4,0	7,1	10,0	12,3	15,3	18,5	22,4	25,5	27,9	29,7	31,5	32,9
1938.....	0,4	3,3	6,2	9,6	12,8	16,6	20,2	23,5	26,7	28,8	30,8	32,7	
1939.....	0,7	3,9	7,8	11,7	16,2	20,2	23,4	26,9	29,7	32,3	33,6		
1940.....	0,9	4,9	9,7	14,8	19,9	23,9	27,4	30,6	33,9	36,1			
1941.....	1,3	6,5	12,8	18,4	23,0	27,7	30,9	34,8	38,0				
1942.....	1,6	8,5	14,7	20,4	24,4	28,9	33,3	37,0					
1943.....	1,9	9,6	15,8	21,1	25,5	30,3	34,3						
1944.....	2,4	10,4	17,0	22,5	27,1	32,0							
1945.....	2,9	10,3	17,7	22,4	26,7								
1946.....	3,2	11,6	18,1	23,1									
1947.....	2,6	10,0	15,9										
1948.....	2,7	10,0											

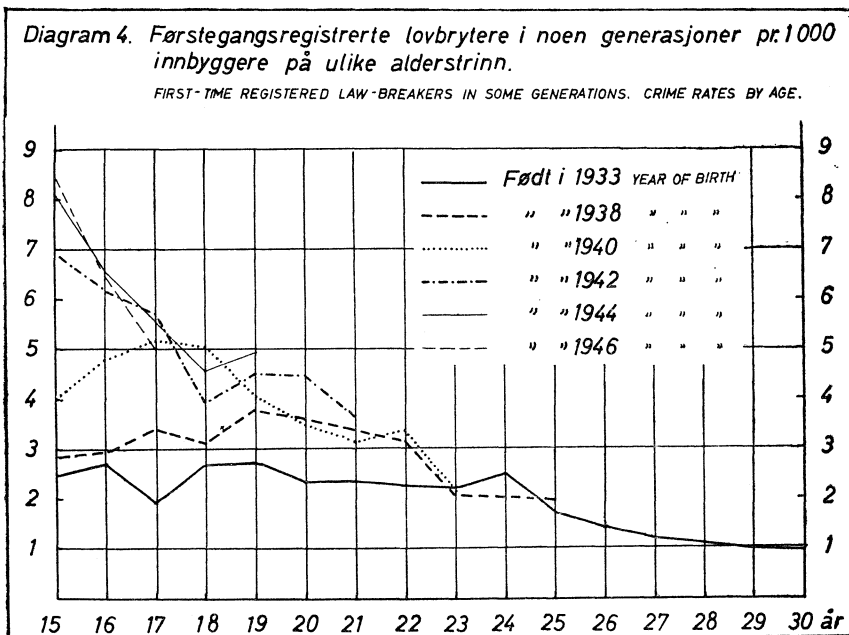
¹ Tallene i tabell III kumulert. *Figures from table III cumulated.*

hele 23 promille for fødte i 1946. Fram til 21-årstrinnet viser registreringsfrekvensen en oppgang fra 15 promille for fødte i 1933 til 34 promille for fødte 10 år senere. For ytterligere å illustrere denne utvikling nevner jeg at 32 promille av 1933-generasjonen var registrert som lovbrøyttere ved fylte 30 år.¹) 1944-generasjonen nådde samme lovbrøytterkvote alt ved fylte 19 år.

Det er således helt tydelig at en vesentlig del av den registrerte oppgang i de unge generasjoners kriminalitetshyppighet skriver seg fra at det i disse generasjoner er blitt stadig flere lovbrøyttere. Beregninger viser at omtrent tre fjerdepart av oppgangen i tallet på reaksjoner i ungdomsårene skyldes en øking fra generasjon til generasjon i tallet

¹ Christie fant i sin undersøkelse av unge norske mannlige lovovertredere født i 1933, at 43 promille av årskullet var registrert i Strafferregisteret for forbrytelser før fylte 25 år. Våre tall, som omfatter både menn og kvinner, viser en registreringsfrekvens på 25 promille fram til denne alder. Dersom vi beregner registreringsfrekvensen spesielt for menn, kommer vi fram til 45 promille, et resultat som viser en god overensstemmelse med Christies tall.

på førstegangsreaksjoner. Vi må dermed kunne fastslå at den forverring i generasjonenes kriminalitetsforhold som vi har konstatert foran, skyldes at det er blitt stadig flere lovbrøyttere. Riktignok viser oppgavene våre også en viss oppgang i tallet på reaksjoner overfor tilbakefallsforbryttere. Det kan være en «hård kjerne» av lovbrøyttere som svarer for denne oppgangen. Men på bakgrunn av det kjennskap vi har til de relativt høye tilbakefallsprosentene for helt unge lovøvertredere¹), er det mer sannsynlig at det er tilveksten i lovbrøttersgruppen som også må bære en vesentlig del av ansvaret for denne utvikling.

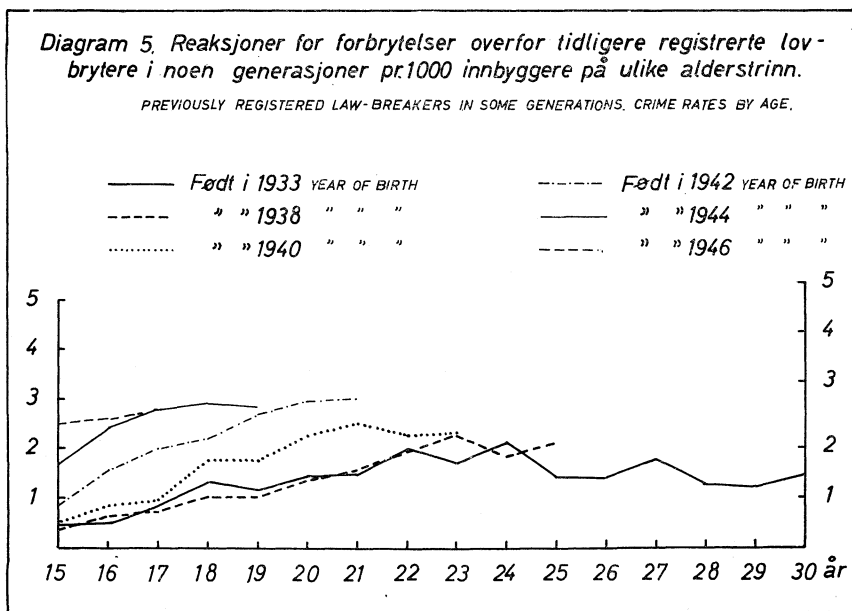
Hyppigheten av reaksjoner på forskjellige alderstrinn overfor førstegangsovertredere er for noen generasjoner tegnet inn i diagram 4. Vi ser av diagrammet at kurven for førstegangsregistreringene i 1933-generasjonen holder seg relativt konstant fram til 24-årsalderen for deretter å avta. For 1938- og 1940-generasjonene stiger først hyppigheten av førstegangsregistreringer opp til et maksimum og avtar deretter, mens kurvene for 1942-, 1944- og 1946-generasjonene viser en stadig avtagende tendens. Det karakteristiske trekk ved utviklingen fra generasjon til generasjon synes å være at hovedtyngden av oppgangen i førstegangsregistreringene suksessivt er forskjøvet nedover i aldersklas-

¹ Jfr. *Kriminalstatistikk 1963 IV* (NOS A 112).

sene på en slik måte at den maksimale hyppighet blir nådd i stadig yngre alder. Fra dette maksimumspunkt av synes førstegangsregistreringene å avta på omtrent samme måte for alle generasjoner. Denne lovmessighet kommer kan hende ikke så tydelig fram i diagrammet, men dersom vi hadde tegnet inn samtlige observerte hyppighetstall ville vi fått et klart bilde av hvorledes observasjonene for de forskjellige generasjoner føyer seg inn i en forholdsvis tett stråle av avtagende kurver for førstegangsregistreringer.

Når det gjelder kurvene for reaksjoner overfor tidligere registrerte lovbrøyttere i diagram 5, viser disse omtrent samme forløp for 1938-generasjonen som for 1933-generasjonen: hyppigheten av reaksjoner stiger svakt med alderen opp til 23 — 24-årsalderen og avtar deretter. Sett i sammenheng med oppgavene i tabell IV for de øvrige generasjoner født

før 1938, viser dette at økingen i den registrerte tilbakefallskriminalitet stort sett må tilskrives generasjonene født i 1939 og senere. For disse viser hyppigheten av reaksjoner for tilbakefallskriminalitet i de første ungdomsårene, en forholdsvis jamn stigning fra generasjon til generasjon, men på de senere alderstrinn synes stigningen å avta noe etter hvert.

7. Kriminalitetsutviklingen i årene framover.

Kan det kjennskap vi nå har fått til utviklingen de senere år i generasjonenes kriminelle aktivitet, gi et bedre grunnlag for anslag over den registrerte kriminalitet i de nærmeste årene framover enn vanlige aldersgruppedata? Jeg mener det er grunn til å svare ja på dette spørsmål. Og jeg skal her kort skissere et forsøk jeg har gjort på å lage en prognose over kriminalitetsutviklingen fram til 1970.

Prognosen er bygd opp som en beregnet videreføring over sju aldersstrinn av hver observert generasjonskurve. Denne beregning er først foretatt for hyppighetene av førstegangsregistreringer, dernest for hyppighetene av reaksjoner for tilbakefallsforbrytelser. Summen av disse to hyppighetstall er pr. definisjon lik den beregnede kriminalitetshyppighet for vedkommende generasjon på det alderstrinn beregningen gjelder.

Når jeg har valgt å beregne de to komponenter hver for seg, skyldes det først og fremst den observasjon vi gjorde foran om at generasjonskurve som i en viss forstand føyer seg best mulig til denne avtagende let seg i en forholdsvis tett stråle av avtagende kurver. Det synes derfor rimelig å regne med at de framtidige observasjoner vil komme til å falle innen det område som denne strålen avgrenser. Dermed vil en kurve som i en viss forstand føyer seg best mulig til denne avtagende stråle av observerte hyppighetstall, gi et rimelig estimat for hyppighetene av førstegangsregistreringer i prognoseperioden. En slik kurve — en eksponensialfunksjon av formen $x_t = a + b e^{-ct}$, hvor a , b og c er konstanter, e står for grunntallet for de naturlige logaritmer og t for alder — er bestemt etter minste kvadraters metode ut fra de observerte hyppighetstall.

Også når det gjelder den andre komponenten, hyppighetene av tilbakefallsreaksjoner, tyder erfaringsmaterialet på at utviklingen over tiden kan uttrykkes på en forholdsvis enkel måte felles for alle generasjoner. Dette trenger en nærmere forklaring.

Siden den delen av en generasjon som står i fare for å pådra seg tilbakefallsreaksjoner, er avgrenset til dem som tidligere er registrert som lovbrøyttere, er det naturlig å se tilbakefallsreaksjonene på et alderstrinn i forhold til det antall lovbrøyttere som var registrert opp til og med samme alderstrinn. Dette synspunkt førte til utregningen av prosenttallene i tabell 4. Ved første øyekast kan det være vanskelig å se noen regelmessighet i tallenes variasjoner, men ved nærmere ettersyn viser det seg likevel at tallene kan uttrykke en bestemt struktur. For det første viser tallet på tilbakefallsreaksjoner, sett i forhold til lovbrøyttertallet, en

Tabell 4. Hyppighet av tilbakefallsreaksjoner på forskjellige alderstrinn i prosent av hyppigheten av registrerte lovbrøyttere i alt opp til og med vedkommende alderstrinn¹.

Frequency at various age-steps of sanctions against previously punishable for crimes in per cent of the frequency of registered law-breakers up to same step.

Fødselsår Year of birth	Alder Age												
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1933.....	7,7	15,1	8,6	11,1	12,8	8,8	9,3	8,3	9,9	7,6	8,5	5,3	5,0
1937.....	6,3	5,1	7,6	9,0	10,5	9,8	7,9	7,2	6,1	5,2	5,3	5,4	4,0
1938.....	6,8	11,6	10,5	7,7	8,0	6,4	6,7	6,5	7,3	7,8	5,9	6,5	
1939.....	2,8	16,4	7,6	15,4	8,3	9,2	7,2	8,8	5,6	7,2	5,8		
1940.....	4,7	9,8	8,9	6,3	8,8	7,2	8,3	8,2	6,6	6,3			
1941.....	7,0	9,7	8,5	9,9	7,1	6,8	7,0	6,4	6,7				
1942.....	7,9	10,0	10,6	9,8	9,1	9,4	8,9	8,2					
1943.....	5,9	11,7	10,2	8,7	8,0	10,1	8,5						
1944.....	5,9	16,1	14,4	12,4	10,7	8,9							
1945.....	7,3	15,3	15,2	10,0	10,5								
1946.....	4,1	21,4	14,3	12,1									
1947.....	11,0	13,8	13,6										
1948.....	8,8	15,1											
1949.....	13,6												
Gj.sn. Average ..	7,1	13,2	10,8	10,2	9,4	8,5	8,0	7,7	7,0	6,8	6,4	5,7	4,5

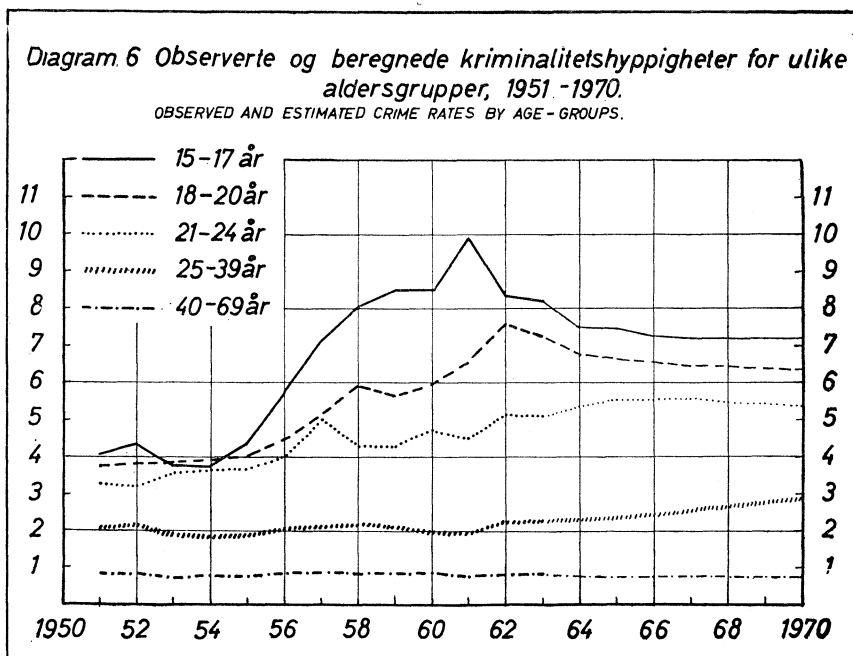
¹ Tallene i tabell IV regnet i prosent av tilsvarende tall i tabell 3. *The figures in table IV in per cent of corresponding figure from table 3.*

tendens til nedgang med stigende alder innen alle generasjoner. For det andre synes det ikke å være noen bestemt tendens i tallenes variasjoner fra generasjon til generasjon, bortsett fra oppgavene for de tre laveste alderstrinn hvor oppgavene for de yngste generasjonene kan tyde på en viss stigende tendens i lovbrøytternes tilbakefallshyppighet. Disse generasjonene er imidlertid observert i så kort tid og dessuten er tallet på tilbakefallsreaksjoner forholdsvis så lavt på de alderstrinn det her gjelder, at jeg foreløpig ikke har funnet det forsvarlig å trekke noen slutning om at lovbrøyttere født i 1946 og senere har en tilbakefallstilbøyelighet som er utsagnskraftig forskjellig fra de tidligere generasjoner. Prognosen bygger derfor på en forutsetning om at hyppigheten av tilbakefallsreaksjoner regnet i prosent av tallet på lovbrøyttere i årene

1964—1970 bare vil avhenge av alderen, ikke av fødselsåret. Og disse prosenttallene er bestemt etter en eksponensialfunksjon føyd til de observerte tilbakefallsprosjenter på samme måte som ved beregningen av hyppighetene av førstegangsregistreringer.

De antatte verdier av hyppighetene av tilbakefallsreaksjoner er deretter beregnet som den anslåtte prosentandel av summen av observerte og beregnede hyppigheter av førstegangsregistreringer opp til det alderstrinn beregningen gjelder. For en nærmere oversikt over beregningsopplegget ved mitt forsøk på å forutsi kriminalitetsutviklingen fram til 1970, må jeg vise til vedlegget bakerst i heftet.

Resultatene av mitt regnearbeid er gitt i tabell V og diagram 6. Tallene er her presentert i en form som var ment å skulle knytte kontakten med vårt utgangspunkt — tabell I og diagram 1.¹⁾ Idet jeg ber dere slå opp på vår siste tabell og vårt siste diagram, må jeg så sterkt jeg kan understreke alle de forutsetninger som er lagt til grunn for beregningene. Tallenes verdi er selvsagt helt og holdent avhengig av forutsetningenes holdbarhet, og den er det bare nye observasjoner for nye

¹ Alderen er imidlertid definert forskjellig i de to sett av data. I tabell I og diagram 1 er alderen beregnet pr. gjerningstidspunktet, mens det er alderen ved utgangen av registreringsåret som ligger til grunn for grupperingen i tabell V og diagram 6.

år som kan si noe om. Spesielt er det grunn til å advare mot at det festes for stor lit til den skisserte utvikling etter 1963 for de to yngste aldersgruppene. Her dreier det seg om personer som først vil nå straffbarhetsalderen i prognoseperioden, og den kjennskap vi har til disse personenes kriminalitetstilbøyelighet er rimeligvis mangelfull. Men det lille vi tross alt har registrert — blant annet i politistatistikken — av disse generasjoners forhold til loven kan altså, vurdert ut fra den innsikt vi mener å ha fått til dynamikken i generasjonenes kriminelle aktivitet, tyde på en avtagende tendens i de nærmeste årene framover i den registrerte ungdomskriminalitet. For aldersgruppen 21—24 år må vi regne med fortsatt oppgang i kriminalitetstallene i noen år. Også tallene for 25—39-årsgruppen vil etter all sannsynlighet stige fram til 1970. Vi må med andre ord regne med at de voksne lovbryttere vil prege morgendagens kriminalitetsbilde i noe sterkere grad enn tilfellet har vært i de senere år. — Og bakgrunnen for den forventede øking i voksenkriminaliteten må søkes i de forhold som lå til grunn for den registrerte kriminalitetsoppgang blant ungdom fra 1954—1961.

8. Årsakene til kriminalitetsøkningen.

Jeg sa innledningsvis at det kompliserte spørsmålet om årsakene til forskjellene i generasjonenes kriminelle aktivitet bare så vidt ville bli berørt i denne forelesning. Og dette program er jeg — om ikke for annet så av tidsmessige grunner — nødt til å følge.

La meg bare som en avslutning nevne at Wilkins' og Christiansens undersøkelser viste at det var generasjonene som passerte 4—5-årsalderen under krigsårene, som viste større kriminell aktivitet enn andre. Dette ble oppfattet som en underbygging av en hypotese om at forstyrrelser i familieforhold og i den sosiale situasjon nettopp i denne alder, hvor barn begynner å registrere og å delta i gruppeaktiviteter, har en uheldig innvirkning på barnas evne til samfunnstilpasning senere i livet.

Vårt materiale tyder ikke på at denne virkningen av krigsårene kan gi noen god forklaring på vår hjemlige bølge av registrert ungdomskriminalitet. Til det begynte kriminalitetsøkningen for tidlig. Den har også fortsatt utover de generasjoner som opplevde krigen i denne formodede kritiske alder.

For norske forhold synes barnekullenes størrelse å være et langt bedre inntak til forståelsen av problemene. De generasjoner som har vist en så markert øking i registrert kriminalitet, stammer således nettopp fra de sterkt økende fødselskull fra midten av tredveårene og fram til

og med 1946. Denne «barbarernes invasjon» som våre håpefulles innmarsj på arenaen er blitt kalt, hvorledes stod det norske samfunn rustet til å ta hånd om den etter fem års okkupasjon av en annen kategori barbarer? Ja, jeg kan her bare stille spørsmålet. Svaret på dette og liknende spørsmål må det bli de kommende års kriminologiske forsknings oppgave å gi. Det er mitt håp at statistiske generasjonsdata vil kunne bli til hjelp i forsøkene på å løse den oppgaven.

English summary

Criminality and economic trends

Historical review.

The first attempts to obtain empirical evidence in support of the view that the extent and nature of criminality are determined by economic conditions were made in the latter half of the last century. This period fostered the classical studies of the connection between corn prices and the incidence of crime, studies which revealed that larceny offences increased in number as corn prices rose, and decreased as they fell. Crimes of violence against the person were reported to decrease in periods marked by rising prices and to increase with falling prices. From the turn of the century the interrelationship between corn prices and the number of criminal offences ceased to exist, but the theory that there is a connection between crime and changes in economic circumstances was retained. Empirical studies were continued and intensified, but now on the basis of ever more carefully compiled indices of national economic trends.

A highly radical view is that represented by the Marxian theory of crime, which assumed its purest form shortly after the turn of the century. Its exponents held that the capitalist system, with its emphasis on free enterprise and class struggle, though not in itself the principal cause of offences committed from motives of gain, by appealing to egotism provided a general incentive to crime.

Economic circumstances in the offender's own environment (his childhood home, the district in which he grew up, and his earnings, etc., as an adult) have, needless to say, likewise been accorded close attention, particularly in the 1930s. The great wealth of literature devoted to these factors would seem to bear convincing testimony to a close relationship between straitened circumstances and criminality.

Despite many confusing elements and wide differences of opinion, the view prevailing among criminologists up to the Second World War appears to have been that economic factors exercise a not inconsiderable effect on criminal activity. Indictable offences, particularly those committed for purposes of gain, were believed to increase when times were hard and to decrease during periods of economic prosperity.

Current theories.

The belief that economic circumstances affect criminal activity has been severely shaken since the war. The postwar years saw a tremendous upsurge in economic progress; but, contrary to what the prewar theory would lead one to expect, this has not resulted in a decrease in crime. In consequence, criminologists have found themselves in a dilemma, from which they have tried to extricate themselves by submitting the existing doctrines to critical review and evolving new theories.

One factor to which considerable attention has been devoted in this connection is the meaning of the very concept of criminality. The official crime figures on which all studies have been based, represent but a fraction of the actual volume of crime. Because of this flaw in measuring criminality, there is a current tendency to dispute the validity of the earlier conclusions as to a connection between crime and economic circumstances, conclusions which were based on comparisons of the time-variations in crime frequencies and in indices of economic development. In the case of structural data, too, i. e. investigations into offenders' economic backgrounds and of the incidence of crime in areas of different economic structure, the weakness inherent in the measurement of criminality is bound to make interpretation of the results somewhat uncertain. The degree of uncertainty is not, however, considered to be so great as to compel the criminologist to discard the theory that criminal offences are committed primarily by individuals from the poorer sections of the community.

Criminological theory offers two principal explanations of the apparent discrepancy between the results obtained by these two methods of approaching the problem, i. e. by structural studies which on the whole indicate a connection between criminality and economic circumstances and by long-term studies which give no clear indication of such a connection. In the first place there is a school of thought based on the assumption that it is not so much poverty in itself that encoura-

ges criminality, but the many social implications of living in poor financial circumstances. These theories attach special importance to the social consequences of young people from families in straitened circumstances often having to finish their schooling at an early age in order to take up unskilled employment, and they further stress the consequences of poor housing, which is correlated with low income. Partly because of the time that elapses before a change in economic circumstances has such social consequences that criminal activities are affected, and partly because of social security measures which attenuate the social consequences of changes in economic circumstances, it is difficult to demonstrate by long-term studies a connection between criminality and economic circumstances. The other main type of explanation points out that economic need is not an absolute, but a relative, concept. According to this school, criminal activity is not greatly dependent on fluctuations in the general standard of living: the decisive factor is the distribution of such economic benefits as are available.

Another theory relevant to the influence of economic trends on criminality is that the temptations or «pressure of temptation» are of considerable importance. This theory, which in its simplest form links criminal activity directly with supplies of goods and services, may at first sight seem plausible in the light of postwar experience, but is likely to appear less so when viewed in the perspective of a longer period of time. Nowadays, however, no-one attempts to present this theory in such simple terms. Here, too, there is an element of relativity: the pressure of temptation must be viewed in the light of a person's ability to resist temptation, his «temptation threshold». Once this is accepted, the theory is in a far better position to cope with the varied range of circumstances met with in practice.

The theory based on class distinction is also relevant to the point at issue. Sociologists claim to have established that people in one social class seek to live in a manner in keeping with that in which they believe the people in the class immediately above them live. Nowadays, as a consequence of the economic growth that has been made, the working class lives in circumstances which make it economically possible for its members to realise their dream of attaining to middle-class standards, i. e. living according to a norm which, from the sociological point of view, is characterised by sharp distinctions between right and wrong, the attachment of great importance to financial success, the insistence upon a high standard of education for its children, etc. These requirements constitute an additional burden,

and they lead to differences and antagonisms between the various generations which in times of rapid economic advancement may become very marked.

The tendency for the population to concentrate in ever-expanding urban centres — a development which is both a prerequisite and a concomitant of economic progress — is undoubtedly also a factor of great importance to the development of criminal activity.

Long-term studies of Norwegian material.

In Norway, too, endeavours have been made to view criminal activity in the light of variations in economic activity. The official Norwegian crime statistics contain such analyses for the years 1905 up to and including 1936, the Central Bureau of Statistics having used the figure for recipients of poor relief as a special index of economic trends. The Bureau came to the conclusion that there was no clear proof of conformity between fluctuations in crime figures and trade cycles in this thirty-year period.

Some of the principal figures relating to economic development and criminal activity from 1923 up to and including 1963 are correlated in the table on page 16 and 17. These rough figures would seem to indicate a surprising measure of agreement between the state of the economy and criminality. In all four of the periods of economic recession or stagnation covered by this survey, the recorded incidence of crime has on the whole shown an increase. In the five periods of economic growth, with the exception of the last, the overall figures show a decrease in crime. This connection between recorded crime and economic trends appears to be most marked in regard to adult criminality and larceny offences. The figures for offences of violence against the person differ most widely from the normal pattern. In regard to the figures relating to young people there is special reason to note the increase in juvenile delinquency in the period of economic expansion extending from 1948 to 1956. There is much to indicate that this period witnessed the introduction of what is, from a criminological point of view, a deplorable non-economic change in certain social circumstances. And it is not inconceivable that it is this new factor or these new factors which also lie behind the increase in crime in the current period of economic growth.

Conclusion.

In the course of the last hundred years there has been a distinct change in the criminologist's views on the effect on criminality of

economic trends. From a widespread interest in the direct links between economic trends and criminality, interest has tended to centre more and more on the indirect effects of the state of the economy. Both the economic and the criminological relationship and their interaction today constitute a far more involved set of problems than was the case in the simple and comparatively isolated communities of the past. As economic growth has been one of the fundamental preconditions of the major changes that have occurred in the social structure, there is little reason to believe that the importance of the economy in its effects on human behaviour should have diminished with the passage of years; the connections may simply have become more difficult of discernment. This may be the real reason why present-day criminology has at its disposal so little precise information on the subject.

But inherent in this there is also a challenge: it is probable that criminology will lose nothing by a renewal of interest in economic trends; and this research will continue to require empirical material, both of the structural data type and of the long-term data type.

A generation view of the development of criminal activity in Norway since the Second World War.

Statement of the problem.

The introduction to this article comprises a rough survey of the development of criminality in Norway during the last fifteen years, based on the figures in Table I and Diagram 1 relating to the number of sanctions (suspensions of prosecution, fines, and convictions) in criminal proceedings. It is pointed out that the sharp rise in juvenile delinquency during the last ten years enhances the topical importance of the basic investigations into the reasons for and the future consequences of recorded changes in criminal activity.

Attempts to provide answers to such questions should be based on a theory or model of the means of determining variations in criminality over an extended period of time. In the light of present-day knowledge, however, it is difficult to evolve a theory applicable to this set of problems, and no attempt will here be made to overcome these difficulties. The aim is simply to throw some light on the development of criminal activity in Norway on the basis of a far simpler formulation of the problem, viz. on the basis of a hypothesis to the effect that the changes that from time to time occur in criminality may be traced back to differences in the criminal activity of indivi-

dual generations, differences which may consist partly in attainment of a maximum incidence of criminality at different ages and partly in the fact that the incidence of criminality over a brief or extended period of an individual's life is higher or lower in some generations than in others.

Material.

An analysis of the development of criminality on the basis of this hypothesis presupposes the possession of material relevant to different generations. Such material is obtained by processing by year of birth crime statistics covering sanctions for crimes committed from 1951 to 1963 inclusive. This means that we have at our disposal information on the present generations' registered criminality in the thirteen-year period up to and including 1963. This material is processed not only on the basis of year of birth, but also according to age at expiry of the year of registration and according to whether the offenders were first offenders or recidivists; statistics on the latter are available only for the years from and including 1957.

It must be pointed out that this material comprises only the registered portion of the offences actually committed during the registration-period. The analysis will be of value only if the registration procedure has remained unchanged throughout the entire period of observation — in the circumstances, a reasonable assumption to make.

Differences in the incidence of crime in various generations.

Are there some differences in the criminal activity of the various generations? This question was analysed on the basis of the figures in Table II and with the aid of certain supplementary figures derived from current crime statistics. Some of this statistical material is illustrated in greater detail in diagrams 2 and 3 and in Table 2.

The figures available provide a relatively sound basis for the conclusion that the generations born around the turn of the century and up to 1930 or thereabouts show no appreciable differences in registered criminal activity. In the case of the younger generations, however, and particularly those born since 1938, criminal activity has increased from generation to generation. This increase in crime has been particularly marked in youth, slightly less so in early adulthood, and shows signs of dying out altogether at a more advanced age. The scant information available in respect of the very youngest age-groups — those born in 1947, 1948, and 1949 — appears to indicate

that the deterioration in the criminal activities of successive generations has now culminated.

Registered first-offenders and recidivists.

Is the increase in crime due to the fact that among the younger age-groups an ever-increasing number of persons have been registered as offenders? Or is the percentage of offenders more or less constant, so that the increase is attributable to a substantial increase in crime among the group of offenders? Some light is shed on these questions by Table III, which covers registered first offenders, while the figures relating to recidivist sanctions per thousand of population are collated in Table IV.

These tables show that a substantial proportion of the registered rise in the incidence of crime among the younger generations stems from the fact that there has been a steady increase in the number of offenders in these generations. From Table 3, for example, it will be evident that a bare 8 per 1 000 of the 1933 generation, up to and including 17-year-olds, were registered as offenders; the corresponding figure for the generations born in 1937 and 1938 was 10 per 1 000. For subsequent generations this registration frequency rose from close on 12 per 1 000 for the 1939 generation to no less than 23 per 1 000 for those born in 1946. Diagram 4 illustrates the trend, a characteristic feature of which appears to be that the bulk of the increase in first-offender registrations has sunk successively lower from one generation to the next, resulting in maximum frequency being achieved at an increasingly early age. From this peak first-offender registrations appear to decline in more or less the same way for all generations.

The figures relating to the incidence of sanctions in respect of recidivists (see Table IV and Diagram 5) show in the case of generations born in and since 1939 a relatively uniform rise from generation to generation in youth; in later years this rise seems to flatten out. This recidivist trend must, however, be considered in relation to the increase in the number of persons exposed to the risk of recidivism, i. e. in relation to the number of registered offenders. The percentages in Table 4 show the results of such a comparison. This table does not appear to justify any conclusion relevant to differences between one generation and another in regard to the incidence of recidivism among offenders.

This leads us to the obvious conclusion that the recorded increase

in crime since the Second World War is attributable to the fact that among the generations born towards the close of the 1930s, and subsequent generations, there are an ever-increasing number of offenders who are recruited at an early age — offenders with, on the whole, more or less the same tendency towards recidivism as earlier generations of offenders.

Criminality trends in the years ahead.

With the knowledge derived from the foregoing survey of the development of criminal activity from generation to generation, an attempt is made to predict criminality trends up to 1970. This prediction is based on a calculated extension beyond the seven-year stage of each observed generation curve. To start with, the incidence of first-offender registrations is estimated, which in the empirical material showed a definite tendency to concentrate in a rather dense beam of falling curves. It would appear reasonable to assume that future observations will fall within the sphere demarcated by this beam, and this leads us to suppose that an exponential function, fitted to the observed incidence figures, provides serviceable estimates of the incidence of first-offender registrations in the period covered by the prognosis. In calculating the other component, the frequency of recidivist sanctions, the recidivist percentages have first been estimated from an exponential curve fitted to the figures in Table 4. The estimated values of the incidences of recidivist sanctions are subsequently calculated as the estimated percentages of the sum of observed and calculated incidences of first-offender registrations up to the relevant age-step.

The results of these calculations are set out in Table V and Diagram 6. They show that adult offenders will probably loom larger in the criminality picture of the future than has been the case in recent years. The causes of this expected increase in adult crime must be sought in the circumstances which resulted in the recorded rise in juvenile delinquency from 1954 to 1961.

The causes of the rise in crime.

The complicated question of the causes of the differences in the criminal activity of various generations is outside the scope of this paper. In conclusion suffice it to say that the results arrived at by an English investigation (Leslie T. Wilkins: *Delinquent Generations*) and a Danish one (Karl O. Christiansen: *Delinquent Generations in*

Denmark) do not seem to apply in Norway. These studies elicited the fact that there was more criminal activity among the generations which were four or five years of age during the war than among others. In Norway the number of children born seems to afford a much more profitable line of approach to an understanding of the problems involved. How has Norwegian society been prepared — after five years of foreign occupation — to cope with the rapid rise in the birth-rate from the mid-1930s up to 1946? It is for future criminological research to provide answers to this and allied questions — and statistical generation data ought to constitute a valuable aid in carrying out this task.

Tabell I. Reaksjoner (påtaleunntatelser, forelegg og fellende dommer i forbrytelsessaker) i 1949—1963 etter lovbyrternes alder.
Sanctions (suspensions of prosecution, fines and convictions) for crimes in 1949—1963 by age.

År <i>Year</i>	Reaksjoner <i>Sanctions</i>						Pr. 1000 innbyggere <i>Per 1000 population in each age group</i>					
	14— 17 år <i>years</i>	18— 20 år <i>years</i>	21— 24 år <i>years</i>	25— 69 år <i>years</i>	70 år og over <i>years</i> <i>and over</i>	I alt <i>Total</i>	14— 17 år <i>years</i>	18— 20 år <i>years</i>	21— 24 år <i>years</i>	25— 69 år <i>years</i>	70 år og over <i>years</i> <i>and over</i>	I alt ¹ <i>Total</i>
1949.....	540	494	759	2 684	16	4 493	3,26	3,64	3,89	1,50	0,08	1,95
1950.....	471	484	729	2 457	15	4 156	2,98	3,69	3,95	1,36	0,07	1,80
1951.....	606	513	605	2 340	15	4 079	3,83	3,92	3,28	1,28	0,07	1,76
1952.....	631	517	577	2 390	13	4 128	3,96	4,12	3,19	1,29	0,06	1,78
1953.....	599	514	572	2 167	16	3 868	3,68	4,23	3,22	1,17	0,08	1,66
1954.....	622	511	574	2 148	16	3 871	3,72	4,34	3,29	1,15	0,07	1,65
1955.....	794	515	563	2 139	12	4 023	4,59	4,37	3,32	1,13	0,06	1,71
1956.....	1 025	577	596	2 333	21	4 552	5,85	4,78	3,62	1,23	0,09	1,92
1957.....	1 341	630	715	2 334	15	5 035	7,40	5,07	4,46	1,22	0,06	2,11
1958.....	1 602	712	579	2 428	17	5 338	8,42	5,57	3,67	1,26	0,07	2,22
1959.....	1 826	699	589	2 367	20	5 501	8,97	5,31	3,71	1,23	0,08	2,26
1960.....	2 006	792	644	2 249	17	5 708	9,04	6,01	3,97	1,17	0,07	2,32
1961.....	2 391	878	641	2 161	14	6 085	9,98	6,40	3,84	1,11	0,06	2,44
1962.....	2 252	1 067	734	2 357	16	6 426	8,86	7,34	4,29	1,22	0,06	2,55
1963.....	2 194	1 154	764	2 347	21	6 480	8,52	7,13	4,42	1,21	0,08	2,55

Kilde: Kriminalstatistikk 1963 II (NOS A 117). *Source: Criminal statistics 1963 II (NOS A 117).*

¹ Oppgavene for reaksjoner pr. 1000 innbyggere gjelder lovbyrtere i alderen 14—69 år. *The figures for sanctions per 1000 population cover law-breakers 14—69 years of age.*

Tabell II. Reaksjoner pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
Sanctions for crimes by year of birth and age per thousand of population in each group.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>																
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1921.....																	2,09
1922.....																2,14	2,17
1923.....															2,37	2,47	2,14
1924.....														2,48	2,65	2,06	1,85
1925.....													2,99	2,64	2,42	2,26	2,24
1926.....												3,11	2,97	2,56	2,61	2,09	2,16
1927.....											2,92	3,08	2,43	2,53	2,16	2,06	2,20
1928.....										3,51	3,26	2,62	2,28	2,30	2,15	2,03	2,41
1929.....									3,31	2,69	3,17	2,25	2,71	3,24	2,77	1,89	2,47
1930.....								3,37	3,60	3,26	2,82	2,89	3,22	2,71	2,93	2,39	2,43
1931.....							3,62	3,47	3,76	3,74	2,77	3,25	3,35	2,58	2,55	1,96	1,64
1932.....						3,66	3,81	4,08	4,25	3,46	2,72	3,42	2,76	2,61	2,43	2,51	2,93
1933.....	10,70	12,94	13,20	12,79	4,00	3,88	3,77	3,80	4,24	3,88	4,61	3,11	2,79	2,91	2,35	2,17	2,38
1934.....				4,25	3,72	3,82	4,41	4,33	4,32	4,79	3,19	3,28	2,68	2,61	2,45	2,32	
1935.....			4,58	4,86	3,89	3,67	4,34	5,26	5,22	4,02	3,65	3,30	2,95	3,21	2,90		
1936.....		3,32	4,81	4,44	3,71	4,13	4,71	5,45	4,36	3,76	3,96	3,59	3,37	3,56			
1937.....	0,85	3,36	3,72	3,72	3,62	4,54	4,62	5,51	4,65	3,88	3,38	3,44	2,82				
1938.....	0,47	3,22	3,59	4,15	4,18	4,85	4,95	4,89	5,10	4,31	3,85	4,07					
1939.....	0,73	3,83	4,47	5,73	5,80	5,92	4,90	5,79	4,54	4,89	3,31						
1940.....	0,90	4,52	5,65	6,08	6,79	5,77	5,78	5,63	5,60	4,45							
1941.....	1,37	5,85	7,39	7,37	6,28	6,01	5,86	6,13	5,72								
1942.....	1,77	7,75	7,73	7,72	6,14	7,22	7,43	6,69									
1943.....	1,97	8,89	7,74	7,21	6,46	7,84	6,88										
1944.....	2,50	9,73	8,98	8,36	7,47	7,77											
1945.....	3,09	9,02	10,08	6,94	7,11												
1946.....	3,31	10,93	9,08	7,78													
1947.....	2,92	8,76	8,00														
1948.....	2,97	8,79															
1949.....	2,75																
Gj.sn.																	
<i>Average</i>	1,88	6,49	6,36	5,81	5,32	5,31	5,01	4,97	4,51	3,90	3,36	3,19	2,87	2,77	2,52	2,18	2,24

¹ Tallene er beregnet etter en oppstilling av registreringene i Strafferegisteret.

Tabell II (forts.). Reaksjoner pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
Sanctions for crimes by year of birth and age per thousand of population in each group.

Fødselsår Year of birth	Alder Age																
	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
1904.....																	0,74
1905.....																1,18	1,07
1906.....															1,16	1,08	0,68
1907.....														1,15	1,02	0,95	1,18
1908.....													0,97	1,05	1,01	1,10	1,02
1909.....												1,37	1,08	1,11	0,96	1,19	0,97
1910.....											1,30	1,01	0,95	1,25	0,98	1,11	1,01
1911.....										1,00	0,98	1,11	1,03	0,80	0,91	0,95	1,10
1912.....									1,55	1,63	1,33	1,10	1,24	1,26	1,40	1,21	1,21
1913.....								1,57	1,46	1,36	1,08	1,03	1,23	1,23	1,30	0,96	1,08
1914.....							1,58	1,86	1,23	1,31	1,31	1,60	1,08	1,16	1,01	1,07	0,99
1915.....						1,95	1,57	0,99	1,15	1,22	1,34	1,34	1,47	1,17	1,29	0,88	0,97
1916.....					1,76	1,79	1,63	1,80	1,54	1,56	1,51	1,31	1,25	1,24	1,06	0,92	1,21
1917.....				1,89	1,72	1,88	1,31	1,18	1,54	1,28	1,28	1,22	1,30	0,92	0,94	1,02	
1918.....			1,87	1,82	1,59	1,44	1,44	1,68	1,62	1,51	1,51	1,28	1,05	1,29	1,14		
1919.....		1,71	1,67	1,35	1,23	1,46	1,62	1,11	1,31	1,25	1,44	1,01	1,05	1,12			
1920.....	2,04	2,20	1,90	1,92	1,88	1,76	1,37	1,57	1,54	1,75	1,30	1,27	1,37				
1921.....	2,04	2,10	1,60	1,63	1,58	1,88	1,72	1,66	1,42	1,03	1,43	1,04					
1922.....	1,97	1,79	1,47	1,57	1,63	1,77	1,60	1,42	1,40	1,79	1,45						
1923.....	1,94	1,64	1,71	2,13	2,10	1,76	1,49	1,46	1,67	1,75							
1924.....	2,12	1,82	2,15	2,45	2,18	1,68	1,58	1,77	2,05								
1925.....	2,23	2,08	2,35	2,14	1,79	1,90	1,48	1,82									
1926.....	1,89	2,00	1,84	1,73	1,76	1,85	1,40										
1927.....	2,05	2,03	1,70	2,05	1,96	1,51											
1928.....	1,75	1,62	1,58	1,99	1,87												
1929.....	1,97	2,12	2,12	1,79													
1930.....	2,11	2,13	2,48														
1931.....	2,17	1,66															
1932.....	1,89																
Gj.sn.																	
Average	2,01	1,92	1,88	1,88	1,77	1,74	1,52	1,53	1,50	1,42	1,33	1,21	1,16	1,14	1,09	1,05	1,02

Tabell II (forts.). Reaksjoner pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
Sanctions for crimes by year of birth and age per thousand of population in each group.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>																
	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64
1887.....																	0,42
1888.....																0,37	0,30
1889.....															0,29	0,59	0,26
1890.....														0,54	0,52	0,31	0,49
1891.....													0,26	0,49	0,43	0,37	0,24
1892.....												0,60	0,48	0,55	0,42	0,20	0,33
1893.....											0,51	0,63	0,33	0,64	0,37	0,44	0,29
1894.....										0,67	0,38	0,36	0,42	0,30	0,40	0,34	0,47
1895.....									0,63	0,52	0,39	0,53	0,48	0,60	0,23	0,32	0,51
1896.....								0,58	0,69	0,51	0,68	0,44	0,66	0,56	0,31	0,52	0,58
1897.....							0,78	0,73	0,50	0,48	0,48	0,43	0,41	0,52	0,64	0,43	0,38
1898.....						0,96	0,67	0,85	0,63	0,63	0,59	0,57	0,36	0,50	0,24	0,51	0,52
1899.....					0,85	0,73	0,63	0,48	0,61	0,75	0,44	0,58	0,66	0,32	0,22	0,33	0,34
1900.....				0,72	0,96	0,63	0,61	0,59	0,40	0,67	0,66	0,38	0,41	0,47	0,24	0,37	
1901.....			1,07	1,07	0,69	0,75	0,70	0,63	0,69	0,50	0,52	0,40	0,53	0,54	0,42		
1902.....		1,27	0,78	0,81	0,95	0,72	0,60	0,53	0,70	0,73	0,49	0,62	0,30	0,51			
1903.....	1,06	1,13	0,77	0,82	0,68	0,97	0,83	0,91	0,77	0,65	0,51	0,74	0,57				
1904.....	0,97	0,86	0,61	0,94	0,78	0,66	0,67	0,58	0,58	0,58	0,64	0,40					
1905.....	0,82	0,76	0,85	0,81	0,65	0,66	0,61	0,74	0,57	0,55	0,29						
1906.....	0,68	0,88	0,89	0,71	0,67	0,58	0,63	0,59	0,57	0,47							
1907.....	0,92	0,83	0,92	0,88	0,68	0,75	0,62	0,53	0,61								
1908.....	0,91	1,13	0,88	0,95	1,04	0,82	0,72	0,67									
1909.....	1,07	0,89	1,04	0,89	0,73	0,71	0,45										
1910.....	0,91	0,87	0,74	0,85	0,77	0,62											
1911.....	0,86	1,03	0,93	0,87	0,62												
1912.....	1,13	1,02	1,02	0,84													
1913.....	0,82	0,86	1,01														
1914.....	1,04	1,04															
1915.....	1,03																
Gj.sn.																	
<i>Average</i>	0,94	0,97	0,89	0,86	0,78	0,74	0,69	0,65	0,61	0,59	0,51	0,51	0,45	0,50	0,36	0,39	0,40

Tabell II (forts.). Reaksjoner pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
Sanctions for crimes by year of birth and age per thousand of population in each group.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>															
	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
1880.....							0,11	0,16	0,06	0,18	0,06	0,20	0,07	—	—	—
1881.....						0,21	0,22	0,11	0,18	0,24	—	—	0,14	0,08	0,08	—
1882.....					0,19	0,34	0,24	0,16	0,05	—	0,24	0,06	—	0,07	—	0,16
1883.....				0,28	0,24	0,34	0,20	0,16	0,27	0,22	0,24	0,12	0,07	0,14	—	—
1884.....			0,48	0,18	0,23	0,14	0,10	0,30	0,16	0,11	0,17	0,12	—	—	0,14	—
1885.....		0,25	0,21	0,17	0,22	0,23	0,23	0,05	0,10	0,10	0,05	—	—	0,13	—	—
1886.....	0,12	0,12	0,17	0,04	0,17	0,27	0,14	0,05	0,10	0,05	0,11	0,06	0,06	—	—	—
1887.....	0,38	0,47	0,12	0,24	0,08	0,09	0,22	0,23	0,19	0,10	—	0,05	—	—	—	—
1888.....	0,15	0,19	0,20	0,08	0,25	0,08	0,17	—	0,09	0,10	0,10	—	—	—	—	—
1889.....	0,42	0,35	0,20	0,24	0,29	0,17	0,18	0,18	0,14	0,15	—	—	—	—	—	—
1890.....	0,32	0,22	0,19	0,11	0,16	0,08	0,12	0,17	0,09	—	—	—	—	—	—	—
1891.....	0,38	0,25	0,32	0,15	0,26	0,16	0,12	0,17	—	—	—	—	—	—	—	—
1892.....	0,41	0,38	0,46	0,07	0,22	0,11	0,16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1893.....	0,19	0,30	0,20	0,24	0,11	0,22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1894.....	0,35	0,13	0,27	0,14	0,14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1895.....	0,24	0,31	0,35	0,06	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1896.....	0,15	0,27	0,31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1897.....	0,26	0,39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1898.....	0,59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gj.sn. <i>Average</i> ..	0,31	0,28	0,27	0,15	0,20	0,19	0,17	0,15	0,13	0,13	0,11	0,08	0,05	0,07	0,04	0,04

Tabell III. Førstegangsregistrerte lovbrøtere pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
First-time registered law-breakers by year of birth and age. Criminals per thousand of population in each group.

Fødselsår Year of birth	Alder Age																
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1927.....																	0,89
1928.....																1,07	0,92
1929.....															1,65	0,90	0,99
1930.....														1,36	1,47	0,89	1,10
1931.....													1,72	1,40	1,40	0,93	0,75
1932.....												1,78	1,45	1,34	1,16	1,28	1,33
1933.....	10,65	12,47	12,70	11,93	12,67	12,72	12,33	12,33	12,26	12,19	2,51	1,70	1,40	1,15	1,10	0,97	0,94
1934.....										3,00	1,54	1,81	1,35	1,15	1,02	0,84	
1935.....									3,10	2,18	2,00	1,55	1,21	1,32	1,08		
1936.....								3,73	2,68	2,04	1,88	1,71	1,35	1,33			
1937.....	10,80	13,16	13,18	12,82	12,33	13,04	3,16	3,90	3,10	2,43	1,80	1,73	1,49				
1938.....	10,44	12,84	12,94	13,41	13,16	3,79	3,59	3,36	3,16	2,06	2,02	1,95					
1939.....	10,71	13,19	13,88	13,93	4,46	4,05	3,21	3,43	2,83	2,56	1,37						
1940.....	10,86	14,04	14,79	5,15	5,04	4,05	3,50	3,13	3,35	2,16							
1941.....	11,28	15,22	6,30	5,55	4,65	4,17	3,69	3,90	3,19								
1942.....	11,64	6,90	6,17	5,72	3,93	4,50	4,47	3,66									
1943.....	1,86	7,76	6,14	5,37	4,41	4,79	3,97										
1944.....	2,36	8,05	6,54	5,57	4,57	4,93											
1945.....	2,88	7,44	7,39	4,70	4,30												
1946.....	3,18	8,44	6,49	4,99													
1947.....	2,63	7,38	5,84														
1948.....	2,73	7,28															
1949.....	2,42																
Gj.sn.																	
Average	1,75	5,71	5,20	4,47	3,95	4,00	3,49	3,43	2,96	2,33	1,87	1,85	1,42	1,30	1,27	0,98	0,92

¹ Tallene er beregnet etter en optelling av førstegangsregistreringer i Strafferregisteret.

Tabell III (forts.). Førstegangsregistrerte lovbrøyttere pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
First-time registered law-breakers by year of birth and age. Criminals per thousand of population in each group.

Fødselsår Year of birth	Alder Age																
	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
1910.....																	0,44
1911.....																0,56	0,35
1912.....															0,66	0,58	0,42
1913.....														0,51	0,43	0,47	0,33
1914.....													0,50	0,54	0,40	0,28	0,47
1915.....												0,67	0,49	0,49	0,49	0,25	0,35
1916.....											0,50	0,38	0,55	0,51	0,47	0,33	0,33
1917.....										0,52	0,54	0,52	0,53	0,33	0,29	0,43	
1918.....								0,58	0,60	0,54	0,54	0,35	0,37	0,35			
1919.....							0,47	0,55	0,53	0,51	0,41	0,25	0,39				
1920.....							0,55	0,53	0,47	0,61	0,45	0,43	0,38				
1921.....						0,65	0,62	0,58	0,39	0,36	0,56	0,32					
1922.....					0,74	0,65	0,73	0,48	0,52	0,60	0,52						
1923.....				0,70	0,84	0,63	0,42	0,54	0,54	0,63							
1924.....			0,87	1,00	0,70	0,44	0,36	0,40	0,48								
1925.....		0,82	0,96	0,69	0,55	0,46	0,55	0,34									
1926.....	0,86	0,78	0,72	0,66	0,53	0,66	0,40										
1927.....	0,70	0,60	0,54	0,63	0,72	0,47											
1928.....	0,69	0,63	0,47	0,72	0,65												
1929.....	0,97	1,14	0,74	0,72													
1930.....	0,96	0,83	0,80														
1931.....	0,91	0,65															
1932.....	0,65																
Gj.sn.																	
Average	0,82	0,78	0,73	0,73	0,68	0,57	0,52	0,48	0,50	0,55	0,52	0,47	0,44	0,45	0,44	0,41	0,38

Tabell III (forts.). Førstegangsregistrerte lovbytere pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
First-time registered law-breakers by year of birth and age. Criminals per thousand of population in each group.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>																
	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64
1893.....																	0,19
1894.....																0,16	0,31
1895.....															0,09	0,21	0,24
1896.....														0,22	0,11	0,26	0,17
1897.....													0,33	0,28	0,31	0,14	0,14
1898.....												0,23	0,10	0,16	0,08	0,11	0,25
1899.....											0,16	0,32	0,32	0,05	0,08	0,11	0,14
1900.....										0,27	0,28	0,18	0,10	0,10	0,16	0,16	
1901.....									0,22	0,15	0,22	0,18	0,25	0,23	0,26		
1902.....							0,14	0,27	0,15	0,17	0,22	0,10	0,25				
1903.....							0,21	0,36	0,12	0,17	0,17	0,22	0,27				
1904.....						0,28	0,19	0,26	0,31	0,15	0,20	0,22					
1905.....					0,30	0,35	0,26	0,31	0,24	0,17	0,17						
1906.....				0,41	0,35	0,23	0,28	0,23	0,24	0,21							
1907.....			0,47	0,39	0,18	0,30	0,28	0,16	0,30								
1908.....		0,41	0,37	0,37	0,46	0,33	0,25	0,27									
1909.....	0,46	0,21	0,44	0,32	0,34	0,28	0,30										
1910.....	0,38	0,42	0,34	0,36	0,32	0,34											
1911.....	0,31	0,46	0,44	0,27	0,32												
1912.....	0,47	0,35	0,31	0,27													
1913.....	0,31	0,31	0,37														
1914.....	0,26	0,33															
1915.....	0,54																
Gj.sn.																	
<i>Average</i>	0,39	0,36	0,39	0,34	0,32	0,30	0,25	0,25	0,24	0,18	0,20	0,22	0,21	0,18	0,16	0,16	0,21

Tabell III (forts.). Førstegangsregistrerte lovbytere pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
First-time registered law-breakers by year of birth and age. Criminals per thousand of population in each group.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>															
	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
1880.....													0,07	—	—	—
1881.....												—	—	0,08	—	—
1882.....											0,12	0,06	—	—	—	0,16
1883.....										0,17	0,18	—	—	—	—	—
1884.....									0,10	0,11	0,06	0,06	—	—	0,07	—
1885.....								0,05	0,05	0,10	0,05	—	—	—	—	—
1886.....							0,14	0,05	0,05	0,05	0,11	—	0,06	—	—	—
1887.....						0,08	0,13	0,05	0,09	0,10	—	—	—	—	—	—
1888.....					0,21	0,04	0,09	—	0,05	0,10	0,10	—	—	—	—	—
1889.....				0,16	0,12	0,17	0,04	0,05	—	0,05	—	—	—	—	—	—
1890.....			0,11	0,08	0,04	0,08	0,04	0,17	—	—	—	—	—	—	—	—
1891.....		0,14	0,25	0,11	0,19	0,16	0,08	0,08	—	—	—	—	—	—	—	—
1892.....	0,20	0,24	0,18	0,04	0,19	0,08	0,16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1893.....	0,10	0,20	0,13	0,03	0,07	0,11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1894.....	0,19	0,10	0,10	0,03	0,07	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1895.....	0,09	0,15	0,22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1896.....	0,06	0,15	0,15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1897.....	0,12	0,09	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1898.....	0,14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gj.sn. <i>Average</i> ..	0,13	0,15	0,16	0,06	0,13	0,10	0,10	0,06	0,05	0,10	0,09	0,02	0,02	0,01	0,01	0,04

Tabell IV. Reaksjoner mot tidligere registrerte lovbrøyttere pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
Sanctions for crimes against recidivists by year of birth and age. Figures per thousand of population in each group.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>																
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1927.....																	1,31
1928.....																0,96	1,49
1929.....																0,99	1,48
1930.....														1,35	1,46	1,50	1,33
1931.....													1,63	1,18	1,15	1,03	0,89
1932.....												1,64	1,31	1,27	1,27	1,23	1,60
1933.....	0,05	0,47	0,50	0,86	1,33	1,16	1,44	1,47	1,98	1,69	2,10	1,41	1,39	1,76	1,25	1,20	1,44
1934.....										1,79	1,65	1,47	1,33	1,46	1,43	1,48	
1935.....									2,12	1,84	1,65	1,75	1,74	1,89	1,82		
1936.....								1,72	1,68	1,72	2,08	1,88	2,02	2,23			
1937.....	0,05	0,20	0,54	0,90	1,29	1,50	1,46	1,61	1,55	1,45	1,58	1,71	1,33				
1938.....	0,03	0,38	0,65	0,74	1,02	1,06	1,36	1,53	1,94	2,25	1,83	2,12					
1939.....	0,02	0,64	0,59	1,80	1,34	1,87	1,69	2,36	1,71	2,33	1,94						
1940.....	0,04	0,48	0,86	0,93	1,75	1,72	2,28	2,50	2,25	2,29							
1941.....	0,09	0,63	1,09	1,82	1,63	1,84	2,17	2,23	2,53								
1942.....	0,13	0,85	1,56	2,00	2,21	2,72	2,96	3,03									
1943.....	0,11	1,13	1,60	1,84	2,05	3,05	2,91										
1944.....	0,14	1,68	2,44	2,79	2,90	2,84											
1945.....	0,21	1,58	2,69	2,24	2,81												
1946.....	0,13	2,49	2,59	2,79													
1947.....	0,29	1,38	2,16														
1948.....	0,24	1,51															
1949.....	0,33																
Gj.sn.																	
<i>Average</i>	0,13	1,03	1,44	1,70	1,83	1,97	2,03	2,06	1,97	1,92	1,83	1,71	1,54	1,59	1,36	1,20	1,36

Tabell IV (forts.). Reaksjoner mot tidligere registrerte lovbrøyttere pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
Sanctions for crimes against recidivists by year of birth and age. Figures per thousand of population in each group.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>																
	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
1910.....																	0,57
1911.....																0,39	0,75
1912.....															0,74	0,63	0,79
1913.....														0,72	0,87	0,49	0,75
1914.....													0,58	0,62	0,61	0,79	0,52
1915.....												0,67	0,98	0,68	0,80	0,63	0,62
1916.....											1,01	0,93	0,70	0,73	0,59	0,59	0,88
1917.....										0,76	0,74	0,70	0,77	0,59	0,65	0,59	
1918.....									1,04	0,91	0,97	0,74	0,70	0,92	0,79		
1919.....								0,64	0,76	0,72	0,93	0,60	0,80	0,73			
1920.....								0,82	1,04	1,07	1,14	0,85	0,84	0,99			
1921.....							1,23	1,10	1,08	1,03	0,67	0,87	0,72				
1922.....					0,89	1,12	0,87	0,94	0,88	1,19	0,93						
1923.....				1,43	1,26	1,13	1,07	0,92	1,13	1,12							
1924.....			1,28	1,45	1,48	1,24	1,22	1,37	1,57								
1925.....		1,26	1,39	1,45	1,24	1,44	0,93	1,48									
1926.....	1,03	1,22	1,12	1,07	1,23	1,19	1,00										
1927.....	1,35	1,43	1,16	1,42	1,24	1,04											
1928.....	1,06	0,99	1,11	1,27	1,22												
1929.....	1,00	0,98	1,38	1,07													
1930.....	1,15	1,30	1,68														
1931.....	1,26	1,01															
1932.....	1,24																
Gj.sn.																	
<i>Average</i>	1,16	1,17	1,30	1,31	1,22	1,20	1,00	1,07	1,07	0,93	0,90	0,74	0,79	0,71	0,72	0,59	0,70

Tabell IV (forts.). Reaksjoner mot tidligere registrerte lovbyggere pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
Sanctions for crimes against recidivists by year of birth and age. Figures per thousand of population in each group.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>																
	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64
1893.....																	0,10
1894.....																0,18	0,16
1895.....															0,14	0,11	0,27
1896.....														0,34	0,20	0,26	0,41
1897.....													0,08	0,24	0,33	0,29	0,24
1898.....												0,34	0,26	0,34	0,16	0,40	0,27
1899.....											0,28	0,26	0,34	0,27	0,14	0,22	0,20
1900.....										0,40	0,38	0,20	0,31	0,37	0,08	0,21	
1901.....									0,47	0,35	0,30	0,22	0,28	0,31	0,16		
1902.....								0,39	0,43	0,58	0,32	0,40	0,20	0,26			
1903.....							0,62	0,55	0,65	0,48	0,34	0,52	0,30				
1904.....						0,38	0,48	0,32	0,27	0,43	0,44	0,18					
1905.....					0,35	0,31	0,35	0,43	0,33	0,38	0,12						
1906.....				0,30	0,32	0,35	0,35	0,36	0,33	0,26							
1907.....			0,45	0,49	0,50	0,45	0,34	0,37	0,31								
1908.....		0,72	0,51	0,58	0,58	0,49	0,47	0,40									
1909.....	0,61	0,68	0,60	0,57	0,39	0,43	0,65										
1910.....	0,53	0,45	0,40	0,49	0,45	0,28											
1911.....	0,55	0,57	0,49	0,60	0,30												
1912.....	0,66	0,67	0,71	0,57													
1913.....	0,51	0,55	0,64														
1914.....	0,78	0,71															
1915.....	0,49																
Gj.sn.																	
<i>Average</i>	0,59	0,62	0,54	0,51	0,41	0,38	0,47	0,40	0,40	0,41	0,31	0,30	0,25	0,30	0,17	0,24	0,24

Tabell IV (forts.). Reaksjoner mot tidligere registrerte lovbrøyttere pr. 1000 innbyggere etter fødselsår og alder.
Sanctions for crimes against recidivists by year of birth and age. Figures per thousand of population in each group.

Fødselsår <i>Year of birth</i>	Alder <i>Age</i>															
	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
1880.....													—	—	—	—
1881.....												—	0,14	—	0,08	—
1882.....											0,12	—	—	0,07	—	—
1883.....										0,05	0,06	0,12	0,07	0,14	—	—
1884.....									0,06	—	0,11	0,06	—	—	0,07	—
1885.....								—	0,05	—	—	—	—	0,13	—	—
1886.....								—	0,05	—	—	0,06	—	—	—	—
1887.....						0,01	0,09	0,18	0,10	—	—	0,05	—	—	—	—
1888.....					0,04	0,04	0,08	—	0,04	—	—	—	—	—	—	—
1889.....				0,08	0,17	—	0,14	0,13	0,14	0,10	—	—	—	—	—	—
1890.....			0,08	0,03	0,12	—	0,08	—	0,09	—	—	—	—	—	—	—
1891.....		0,11	0,07	0,04	0,07	—	0,04	0,09	—	—	—	—	—	—	—	—
1892.....	0,21	0,14	0,28	0,03	0,03	0,03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1893.....	0,09	0,10	0,07	0,21	0,04	0,11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1894.....	0,16	0,03	0,17	0,11	0,07	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1895.....	0,15	0,16	0,13	0,06	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1896.....	0,09	0,12	0,16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1897.....	0,14	0,30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1898.....	0,45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gj.sn. <i>Average</i> ..	0,18	0,14	0,14	0,08	0,08	0,03	0,06	0,06	0,08	0,02	0,04	0,04	0,03	0,06	0,03	—

Tabell V. Reaksjoner etter lovbrytternes alder¹. Observerte tall for 1951—1963 og beregnede tall for 1964—1970.
Sanctions for crimes by age. Observed figures for 1951—1963 and estimated figures for 1964—1970.

År Year	Reaksjoner Sanctions										Pr. 1000 innbyggere Per 1000 population in each age group		
	15— 17 år years	18— 20 år years	21— 24 år years	25— 39 år years	40— 69 år years	Andre aldersgr. ²	I alt Total	15— 17 år years	18— 20 år years	21— 24 år years	25— 39 år years	40— 69 år years	I alt (15 —69 år years) Total
1951.....	479	472	593	1 604	876	54	4 078	4,04	3,75	3,28	2,07	0,84	1,80
1952.....	521	463	578	1 688	888	41	4 129	4,33	3,80	3,25	2,13	0,84	1,82
1953.....	469	451	621	1 460	811	56	3 868	3,78	3,83	3,56	1,92	0,75	1,69
1954.....	475	465	617	1 393	859	61	3 870	3,72	3,93	3,64	1,85	0,78	1,68
1955.....	579	484	603	1 412	866	79	4 023	4,38	4,02	3,69	1,89	0,77	1,73
1956.....	759	555	640	1 522	961	115	4 552	5,76	4,47	4,02	2,06	0,84	1,94
1957.....	975	651	787	1 531	967	124	5 035	7,10	5,10	5,02	2,11	0,84	2,13
1958.....	1 171	777	679	1 537	1 006	168	5 338	8,05	5,90	4,29	2,16	0,86	2,23
1959.....	1 371	745	687	1 484	998	216	5 501	8,49	5,65	4,25	2,12	0,84	2,25
1960.....	1 477	822	782	1 342	1 040	245	5 708	8,48	5,98	4,71	1,98	0,86	2,31
1961.....	1 866	951	770	1 360	930	208	6 085	9,89	6,54	4,50	1,94	0,76	2,41
1962.....	1 614	1 228	888	1 472	1 019	205	6 426	8,33	7,58	5,13	2,27	0,82	2,57
1963.....	1 599	1 267	916	1 450	1 055	193	6 480	8,21	7,26	5,09	2,27	0,84	2,57
1964.....	1 410	1 280	1 020	1 450	1 040	170	6 370	7,48	6,75	5,39	2,30	0,79	2,46
1965.....	1 370	1 290	1 130	1 490	1 040	150	6 470	7,45	6,64	5,53	2,37	0,78	2,49
1966.....	1 300	1 280	1 230	1 520	1 060	160	6 550	7,25	6,57	5,53	2,45	0,79	2,50
1967.....	1 300	1 210	1 340	1 590	1 030	160	6 630	7,23	6,46	5,54	2,54	0,77	2,52
1968.....	1 300	1 180	1 380	1 680	1 020	160	6 720	7,21	6,43	5,48	2,65	0,77	2,53
1969.....	1 320	1 140	1 380	1 790	1 010	160	6 800	7,21	6,39	5,41	2,75	0,76	2,55
1970.....	1 320	1 140	1 360	1 900	1 010	170	6 900	7,21	6,37	5,34	2,85	0,75	2,57

¹ Alder i fylte år ved utgangen av registreringsåret. Oppgavene i tabell I gjelder alderen på gjerningsstidspunktet. Age at the end of the year of registration. The figures in table I refer to age at time for committing the crime. ² 14 år og 70 år og over. 14 years and 70 years and over.

Beregningen av kriminalitetshyppigheter for årene 1964—1970*Symboler:*

- i = generasjon (fødselsår)
 t = alderstrinn
 x = hyppighet av reaksjoner for forbrytelser
 y = hyppighet av førstegangsreaksjoner for forbrytelser
 z = hyppighet av tilbakefallsreaksjoner for forbrytelser
 p = hyppighet av tilbakefallsreaksjoner i prosent av lovbrøyttere (pr. 1 000 innbyggere) under risiko for tilbakefall
 $A', B', C', A'', B'', C''$ = konstanter

Modell:

$$(1) \hat{y}_t = A' + B' e^{-C' t}$$

$$(2) \hat{p}_t = A'' + B'' e^{-C'' t}$$

$$(3) \hat{z}_t^i = \frac{p_t}{100} \left(\sum_{j=14}^k y_j^i + \sum_{j=k+1}^t \hat{y}_j \right)$$

$$(4) \hat{x}_t^i = \hat{y}_t^i + \hat{z}_t^i$$

Beregninger:

A', B' og C' er bestemt som konstantene i den funksjon (1) som føyer seg best mulig til gjennomsnittene ($\bar{y}_t$) av de observerte hyppigheter av førstegangsregistreringer innen hvert alderstrinn. Disse gjennomsnitt omfatter bare de syv hyppighetstall for hvert alderstrinn som er registrert i årene 1957—1963. Oppgavene for 14-årstrinnet er det sett bort fra. Kriteriet på «best mulig føyning» er at kvadratsummen

$$D = \sum_{t=15}^{75} (\bar{y}_t - A' - B' e^{-C't})^2 \text{ er minst mulig. Beregningen gav som}$$

resultat: $A' = 0,1837$, $B' = 42,4618$, $C' = 0,1293$, $D_{\min} = 0,9635$.

For hver generasjon er y_t^i beregnet for de syv alderstrinn opp til 69 år som vi ønsker å anslå hyppigheten av førstegangsreaksjoner for, $\hat{y}_t^i = 0,1837 + 42,4618 e^{-0,1293 t}$. $\hat{y}_{14}^i$ og $\hat{y}_{15}^i$ er imidlertid beregnet på en annen måte for generasjonene født senere enn 1949. For disse nye generasjonene har en nyttiggjort seg materialet til politistatistikken over siktede for forbrytelser. Materialet som foreligger fra og med 1957, er bearbeidd etter fødselsår, og dermed foreligger det et sett informasjon om de nye generasjoners forbryterhyppighet ned til 7-årstrinnet. For hver generasjon er gjennomsnittet av forbryterhyppighetene opp til 14-årstrinnet satt i forhold til tilsvarende gjennomsnitt for foregående generasjon, og hyppighetene av førstegangsreaksjoner på 14- og 15-årstrinnet er anslått ut fra disse forholdstall.

A'', B'' og C'' er konstantene i den funksjon (2) som i samme forstand som ovenfor, føyer seg best mulig til gjennomsnittene ($\bar{p}_t$) av de observerte p-verdier innen hvert alderstrinn. De observerte p-verdier for 1937-, 1939- og 1941-generasjonene er ikke medtatt i gjennomsnittsberegningen, da disse oppgavene ikke forelå på beregningstidspunktet. Ved utregningen av $\bar{p}_t$ for alderstrinnene 31 — 75 år er først hyppighetene av førstegangsreaksjoner og av tilbakefallsreaksjoner bestemt som et gjennomsnitt for generasjonene født før 1933. Hyppighetene av førstegangsreaksjoner er så kumulert med summen av de observerte hyppigheter for 1933-generasjonen som basis, og tallene for tilbakefallsreaksjoner er regnet i prosent av de kumulerte tall. Beregningen gav som resultat: A'' = 0,1415, B'' = 36,9157, C'' = 0,0731, $D_{\min} = 8,6310$. Hyppigheten av tilbakefallsreaksjoner er så regnet ut for de forskjellige alderstrinn som $\hat{p}_t = 0,1415 + 36,9157 e^{-0,0731 t}$.

De observerte og de beregnede hyppigheter av førstegangsreaksjoner er deretter kumulert for hvert alderstrinn innen hver generasjon, og hyppighetene av tilbakefallsreaksjoner er beregnet etter (3). For de generasjoner hvor oppgaver over førstegangsreaksjoner mangler til og med et alderstrinn

q (alle generasjoner født før 1933), er $\sum_{j=14}^q y_j^i$ satt lik tilsvarende sum

for generasjonen født året etter.

$\hat{x}_t^i$ er bestemt som summen av $\hat{y}_t^i$ og $\hat{z}_t^i$, jfr. (4).

Prognosetallene i tabell V er veide gjennomsnitt av $\hat{x}_t^i$ -verdiene ordnet i de angitte aldersgrupper. Som vekter er nyttet middelfolkemengden for hvert alderstrinn innen hver generasjon. Middelfolkemengden for årene

1964 — 1970 er beregnet ut fra en forutsetning om samme relative endring i folketallet som observert på tilsvarende alderstrinn fra 1961 til 1962. Tallene for 1951 — 1963 er gruppert på samme måte som prognosetallene. 14-årstrinnet er ikke inkludert i den laveste aldersgruppen, fordi oppgavene for dette alderstrinn som følge av aldersdefinisjonen, ikke dekker et helt år under risiko.

Publikasjonen utgis i kommisjon hos
H. Aschehoug & Co., Oslo, og er til salgs hos alle bokhandlere
Pris kr. 7,00

GRØNDAHL & SØNS BOKTRYKKERI, OSLO